ÍSLENSKA ÆSKULÝÐSRANNSÓKNIN

Helstu niðurstöður framhaldskólakönnunar

Veturinn 2023-2024

MENNTAVÍSINDASTOFNUN

© Ragný Þóra Guðjohnsen, dósent og faglegur stjórnandi Íslensku æskulýðsrannsóknarinnar, Hans Haraldsson, Ólöf Ragna Einarsdóttir og Unnar Geirdal Arason

Október, 2024

Íslenska Æskulýðsrannsóknin: Helstu niðurstöður framhaldsskólakönnunar veturinn 2023 - 2024, Menntavísindasvið, Háskóli Íslands

ISBN: 978-9935-468-42-0

https://doi.org/10.33112/MVST2024613

Efnisyfirlit

Inngangur 1

Framkvæmd og þátttakendur 2
Niðurstöður eftir kyni og aldri . . . 3
Vímuefnaspurningar . . . 3
Vigtun . . . 3
Vigtun eftir kyni . . . 3
Vigtun eftir aldri . . . 3
Vigtun eftir Landsvæði . . . 3

Efnisflokkar 4

Menntun 5
Færni og áhugi . . . 5
Mikilvægt að leggja sig fram í námi . . . 5
Tími sem fer í heimanám . . . 6
Færni sem er mikils virði . . . 7
Álag í námi . . . 8
Námið hafi tilgang . . . 9
Áhugi á námi . . . 10
Hætta í skóla . . . 11
Laun 30 ára . . . 12
Háskólanám eftir framhaldsskóla . . . 13
Lestur . . . 14
Skáldsögur . . . 14
Bækur sem ekki eru skáldsögur . . . 15
Fréttamiðlar . . . 16
Myndasögur . . . 17
Líðan í skóla . . . 18
Líkar við skólann . . . 18
Líðan í eyðum . . . 19
Fullorðinn í skólanum sem gott er að tala við . . . 20
Utangarðs í skólanum . . . 21
Tilheyra í skólanum . . . 22
Einmana í skólanum . . . 23
Þreyta í skólanum . . . 24
Skróp . . . 25
Áhrif á hvað er kennt . . . 27
Áhrif á námsmat . . . 28
Áhrif á aðferðir . . . 29

Heilsa og vellíðan 30
Mat á eigin heilsu . . . 30
Erfiðleikar með svefn . . . 31
Líkamleg hreyfing . . . 32

Höfuðverkur . . . 33
Magaverkur . . . 34
Bakverkur . . . 35
Depurð . . . 36
Pirringur . . . 37
Kvíði . . . 38
Svimi . . . 39

Öryggi og vernd 40
Einmanaleiki . . . 40
Slagsmál . . . 41
Einelti - þolandi . . . 42
Sígarettureykingar . . . 43
Nikótínpúðar . . . 44
Rafrettur . . . 45
Áfengisnotkun . . . 46
Ölvun . . . 47
Kannabisneysla . . . 48
Kókaín . . . 49
Amfetamín . . . 49
Róandi lyf til að komast í vímu . . . 50
Verkjalyf til að komast í vímu . . . 50
Önnur vímuefni . . . 51
Orðið fyrir árás . . . 52
Lent í slagsmálum . . . 53
Óumbeðin klámfengin skilaboð . . . 54
Orðið fyrir káfi . . . 55
Orðið fyrir nauðgunartilraun . . . 56
Orðið fyrir nauðgun . . . 57
Sjálfsskaði . . . 58
Sjálfsvígshugsanir . . . 59

Þátttaka og félagsleg tengsl 60
Félagslíf . . . 60
Hluti af tilteknum hóp . . . 61
Vinátta . . . 62
Eiga góða vini eða góðar vinkonur . . . 63

Lífsgæði og félagsleg staða 63
Vinna með skóla . . . 64
Fjölskyldulíf . . . 65
Aðstoð við heimanám . . . 65
Stuðningur frá fjölskyldu . . . 66

Inngangur

Í þessari skýrslu eru kynntar niðurstöður Íslensku æskulýðsrannsóknarinnar (ÍÆ) sem lögð var fyrir í framhaldsskólum landsins skólaárið 2023-2024. Menntavísindastofnun Háskóla Íslands framkvæmir rannsóknina fyrir mennta- og barnamálaráðuneytið á grundvelli 12 gr. æskulýðslaga nr. 70/2007 en jafnframt var undirritaður samningur milli þátttökuskóla og ráðuneytisins vegna rannsóknarinnar.

Markmið rannsóknarinnar er að safna gögnum um viðhorf ungs fólks sem snúa að eftirfarandi farsældarþáttum: (1) menntun, (2) lífsgæðum og félagslegri stöðu, (3) heilsu og vellíðan, (4) öryggi og vernd og (5) þátttöku í íþrótta-, tómstunda- og samfélagsstarfi og félagslegum tengslum.

Kjarnaspurningar ÍÆ rannsóknarinnar koma annars vegar úr eftirfarandi tveimur alþjóðlegum rannsóknum sem framkvæmdar hafa verið á Íslandi um árabil og hins vegar úr íslenska farsældarmælingagrunninum:

- Health Behaviour in School-aged Children (HBSC), könnun Alþjóðaheilbrigðismálastofnunarinnar (WHO), sem framkvæmd hefur verið á Íslandi á fjögurra ára fresti frá 2006
- The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD), sem einnig hefur verið framkvæmd á fjögurra ára fresti og hóf göngu sína 1995. Þetta skapar möguleika á að bera niðurstöður hér á landi saman við niðurstöður annarra landa og fylgjast með þróun þeirra eftir tímabilum.
- Farsældarmælingar sem mennta- og barnamálaráðuneyti, fræðafólk og sérfræðingar hafa sett saman til að meta stöðu farsældar barna og ungs fólks.

Rannsóknargögnin veita upplýsingar um stöðu í framangreindum málaflokkum hér á landi sem nýta má við stefnumótun í málefnum ungs fólks og ákvörðunum um forgangsröðun fjármuna og hvaða farsældarþjónusta þurfi að standa börnum til boða á hverjum tíma. Niðurstöður ungmenna undir 18 ára aldri eru jafnframt nýttar sem gögn í Mælaborði farsældar barna https://www.farsaeldbarna.is/ Þar sem stór hluti mælinganna eru alþjóðlegar má jafnframt nýta niðurstöður til þess að kalla fram stöðu í málaflokkunum hér á landi í samanburði við önnur lönd og skoða hvernig þróun þeirra hefur verið eftir tímabilum.

Starfsfólk ÍÆ þakkar skólastjórnendum, foreldrum og síðast en ekki síst nemendum sem veittu góðfúslegt leyfi fyrir þátttöku í rannsókninni. Kennurum eru sömuleiðis færðar innilegar þakkir fyrir að koma að fyrirlögn hennar.

Með bestu kveðjum,

Ragný Þóra Guðjohnsen, faglegur stjórnandi ÍÆ og dósent við Háskóla Íslands

Hans Haraldsson, verkefnisstjóri hjá Menntavísindastofnun Háskóla Íslands

Ólöf Ragna Einarsdóttir, verkefnisstjóri hjá Menntavísindastofnun Háskóla Íslands

Unnar Geirdal Arason, verkefnisstjóri hjá Menntavísindastofnun Háskóla Íslands

Framkvæmd og þátttakendur

Niðurstöður sem hér eru sýndar eru úr framhaldsskólakönnun Íslensku æskulýðsrannsóknarinnar haustið 2023.

Framhaldsskólakönnun haustið 2023 fór fram á tímabilinu 25. október 2023 til 16. apríl 2024. Voru allir 38 starfandi framhaldsskólar á landinu beðnir um að taka þátt og urðu 33 skólar við beiðninni.

Könnunin var lögð fyrir rafrænt með tölvupósti á nemendur og hafði tengiliður úr starfsmannahópi hvers skóla umsjón með fyrirlögn.

Þau svör sem bárust voru fyrst grófhreinsuð. Svör komust í gegnum grófhreinsun ef svarandi gaf upp kyn sitt og svaraði tilteknum lágmarksfjölda spurninga.

Gagnahreinsunarferli verður lýst nánar í framkvæmdarskýrslu Íslensku æskulýðsrannsóknarinnar.

Að hreinsun lokinni stóðu eftir 7338 svör. Í töflunni hér fyrir neðan má sjá fjölda svarenda eftir kyni og staðsetningu skóla. Svarhlutföll er reiknuð miðað við tölur úr skólakerfinu INNA um fjölda nemenda í framhaldsskóla haustið 2023. Svarhlutföll eftir skólum er að finna í myndinni hér að neðan.

Skipting svarenda eftir kyni þátttakenda og staðsetningu skóla

	Staðsetning skóla		
Kyn	Höfuðborgarsvæðið	Landsbyggðin	Ísland
Karlar	2191	1046	3237
Konur	2747	1042	3789
Kynsegin	106	33	139
Annað	52	31	83
Vil ekki svara	67	23	90
Samtals	**5163**	**2175**	**7338**

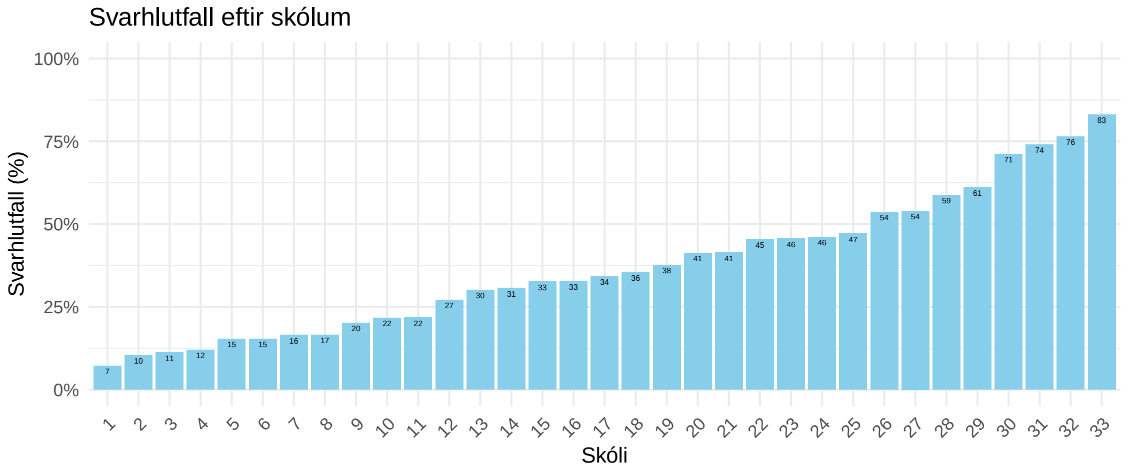

Niðurstöður eftir kyni og aldri

Spurning um kyn var með fjórum svarmöguleikum: „karlkyn“, „kvenkyn“, „kynsegin“ og „Annað/vil ekki svara“. Fáir svarendur skilgreindu sig sem kynsegin eða gáfu ekki upp kyn, svipað og kemur fram í gögnum Hagstofunnar. Til að einfalda vigtun voru því aðeins hóparnir karlar og konur teknir með í úrvinnslu. Enn fremur til að liðka fyrir vigtun var ákveðið í þessari skýrslu að fjalla aðeins um þau sem fædd voru á árunum 1998 til og með 2008. Fjöldi þátttakenda eftir þessa hreinsun var því 7017.

Vímuefnaspurningar

Kerfisbundið atriðabrottfall er veruleg ógn við réttmæti niðurstaðna spurningakannanna. Því er stöðugt unnið að því að létta og einfalda spurningalista Íslensku æskulýðsrannsóknarinnar. Í fyrirlögn þessari var gerð tilraun með einfaldari útgáfur af vímuefnaspurningum. Til að meta möguleg orðalagsáhrif var það látið ráðast af handahófi hvort svarandi fékk nýrri eða hefðbundnar útgáfur vímuefnaspurninga.

Vigtun

Gögnin voru vigtuð eftir kyni, aldri, og staðsetningu skóla í samræmi við tölur úr skólakerfinu INNA.

Vigtun eftir kyni

Við vigtun gagnanna var kyn flokkað í tvo hópa vegna þess hve fáir svarenda tilheyra öðrum hópum.

Vigtun eftir aldri

Aldur var flokkaður þannig að þeir sem fæddir voru árið 2003 eða fyrr voru sameinaðir í einn flokk, þeir sem fæddir voru árið 2007 eða síðar í annan, og stök ár þar á milli voru flokkuð hvert í sinn hóp.

Vigtun eftir Landsvæði

Landsvæði voru flokkuð í þrennt, það er Reykjavík, Höfuðborgarsvæðið utan Reykjavíkur og Landsbyggðin.

Efnisflokkar

Menntun

Menntun er mikilvægur þáttur í að hlúa að þekkingu barna, ýmis konar færni og gagnrýnni hugsun sem er mikilvæg við að leita lausna í samfélaginu en einnig til að glíma við áskoranir sem heimurinn stendur frammi fyrir í umhverfis-, friðar- og mannréttindamálum.

Heilsa og vellíðan

Góð heilsa, andleg og líkamleg, er lykilþáttur í velferð barna og möguleikum þeirra til að blómstra og nýta hæfileika sína. Heilbrigt líferni, hreyfing, gott matarræði og nægur svefn skiptir sköpum fyrir þroska barna og ungmenna og styður við farsæld þeirra bæði í samtíð og framtíð. Markaðssetningu á ýmsum tískuvörum sem ekki styðja við velferð er gjarnan beint að börnum og því þarf samfélagið að fá upplýsingar um lífsstílsþætti og heilbrigði barna og ungs fólks til þess að geta sinnt virkum forvörnum og boðið rétta stuðningsþjónustu.

Öryggi og vernd

Það er skylda samfélagsins að tryggja börnum öryggi og vernd á heimili sínu og í nærumhverfi þeirra. Þrátt fyrir það er vitað að mörg börn sæta ýmis konar ofbeldi eða verða vitni að því. Margs konar hættur steðja jafnframt að þeim sem snúa að aðgengi að vímuefnum og varasömu efni á netmiðlum eins og ofbeldi. Því skiptir máli að vita á hverjum tíma hver staðan er á þessu sviði.

Þátttaka og félagsleg tengsl

Virk þátttaka barna og félagsleg tengsl eru mikilvægur þáttur í að efla trú barna á eigin getu, sjálfsmynd og þrautseigju. Börn og ungt fólk sem eru að takast á við áskoranir hafa lýst því að virk þátttaka og félagsleg tengsl hafi verið bjargráð í erfiðum aðstæðum og aukið seiglu þeirra.

Lífsgæði og félagsleg staða

Fjölmargar alþjóðlegar og íslenskar rannsóknir hafa bent á mikilvægi þess að tryggja félags- og efnahagslega stöðu barna þar sem lakari staða eykur líkur á að þeim farnist verr í lífinu; heilsa og líðan verði lakari, menntun þeirra og þátttaka í samfélaginu minni og að þau verði útsettari fyrir áföllum og að njóta minni verndar og öryggis.

Færni og áhugi

Mikilvægt að leggja sig fram í námi

Spurning: „*Hversu sammála eða ósammála ert þú þessari staðhæfingu? Það er mikilvægt að leggja sig fram við námið?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög sammála*“ eða „*Sammála*“

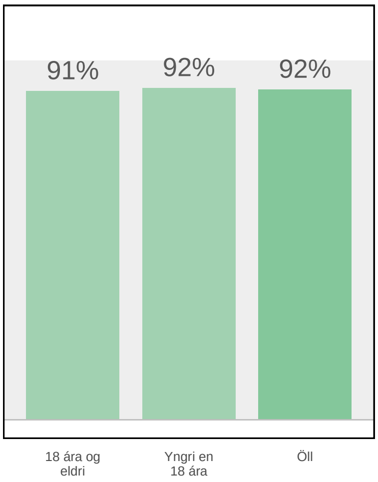

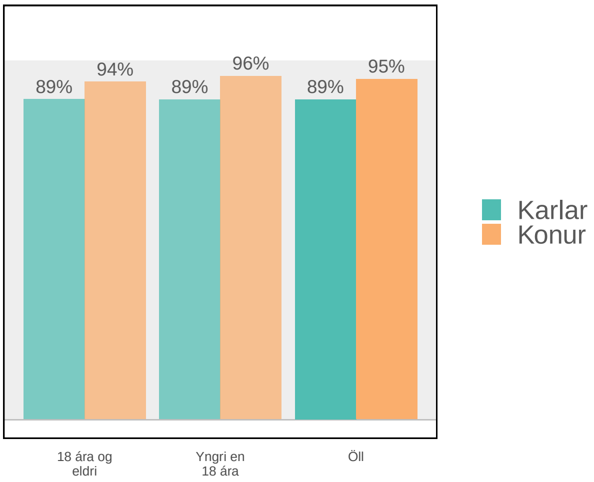

Námstegund

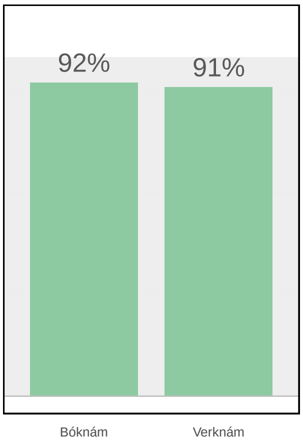

Landshluti

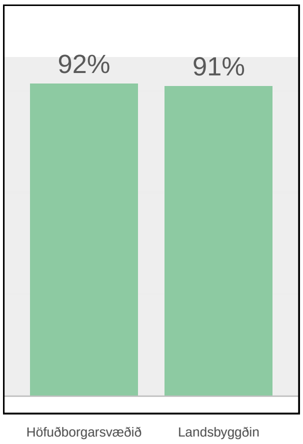

Bakgrunnur

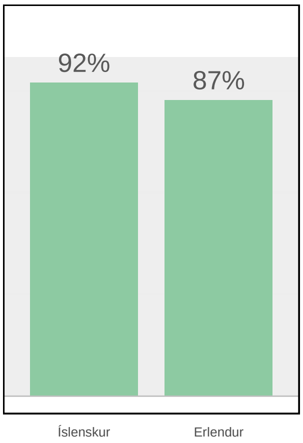

Tími sem fer í heimanám

Spurning: „*Hversu miklum tíma á dag eyðir þú að jafnaði í heimanám?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Tveimur til þremur klukkutímum*“,„*Þremur til fjórum klukkutímum*“ eða „*Meira en fjórum klukkutímum*“

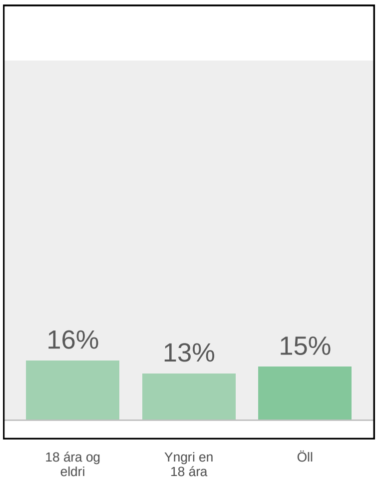

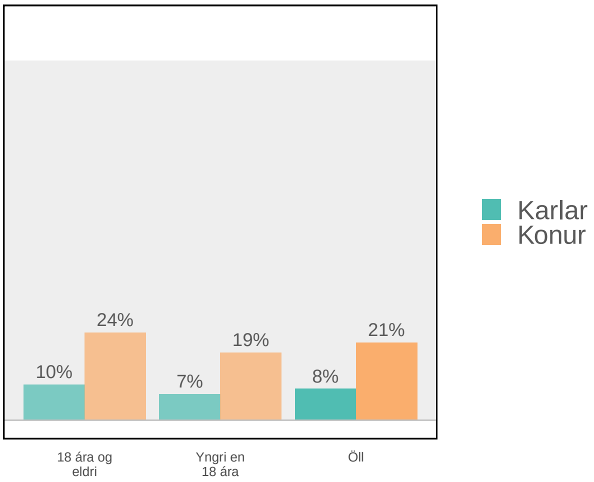

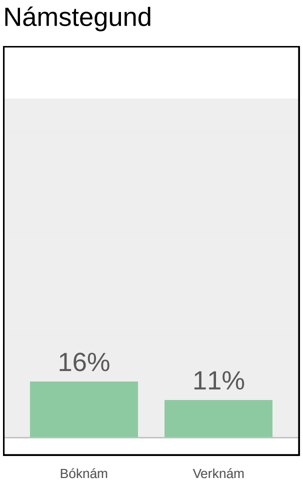

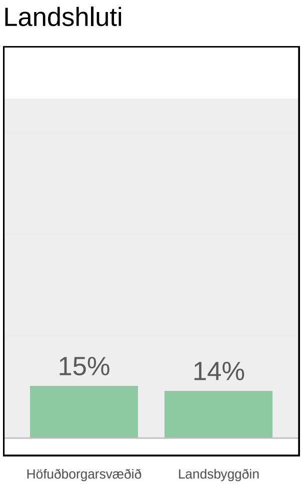

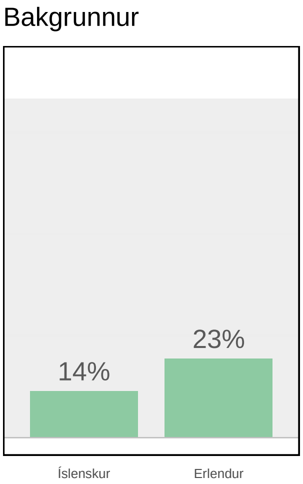

Færni sem er mikils virði

Spurning: „*Hversu sammála eða ósammála ertu eftirfarandi fullyrðingu? Í skólanum læri ég færni sem er mikils virði*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Sammála*“ eða „*Mjög sammála*“

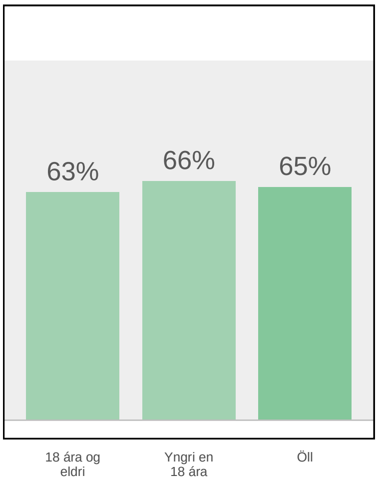

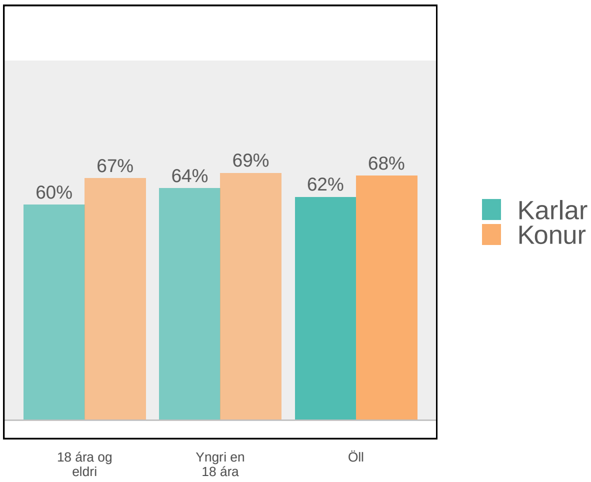

Námstegund

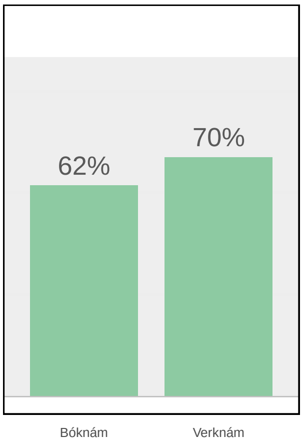

Landshluti

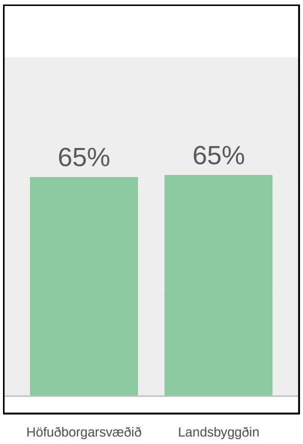

Bakgrunnur

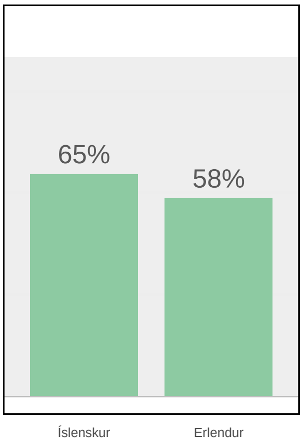

Álag í námi

Spurning: „*Hversu miklu álagi verður þú fyrir vegna skólanámsins?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Nokkru*“ eða „*Miklu*“

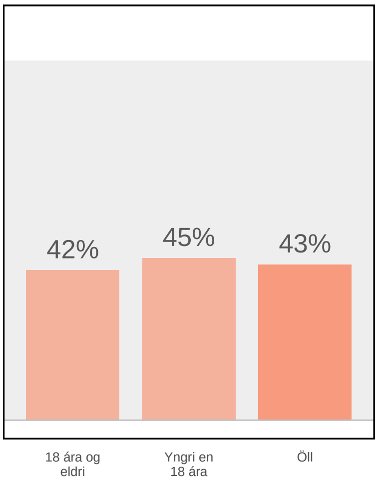

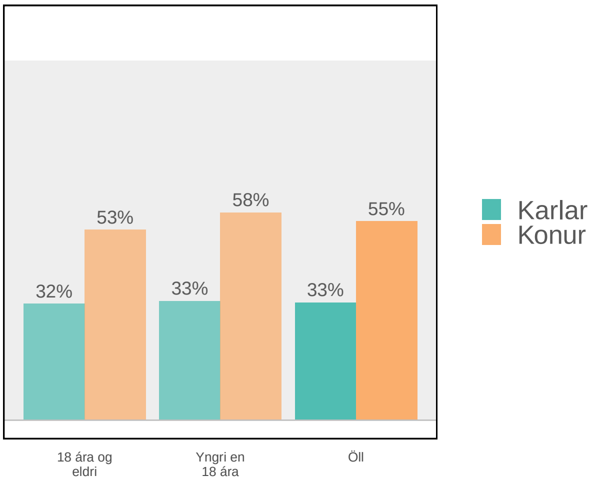

Námstegund

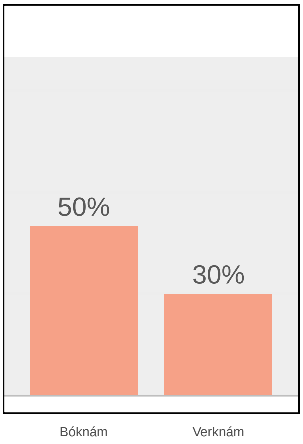

Landshluti

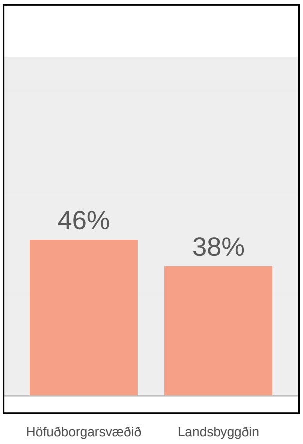

Bakgrunnur

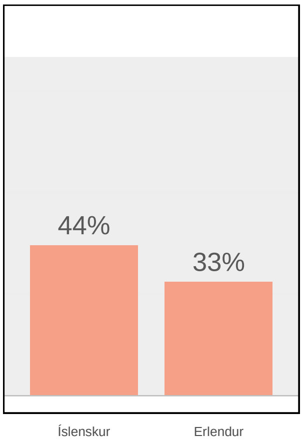

Námið hafi tilgang

Spurning: „*Hversu sammála eða ósammála ertu þessari staðhæfingu? Mér finnst námið mitt hafa tilgang*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Sammála*“ eða „*Mjög sammála*“

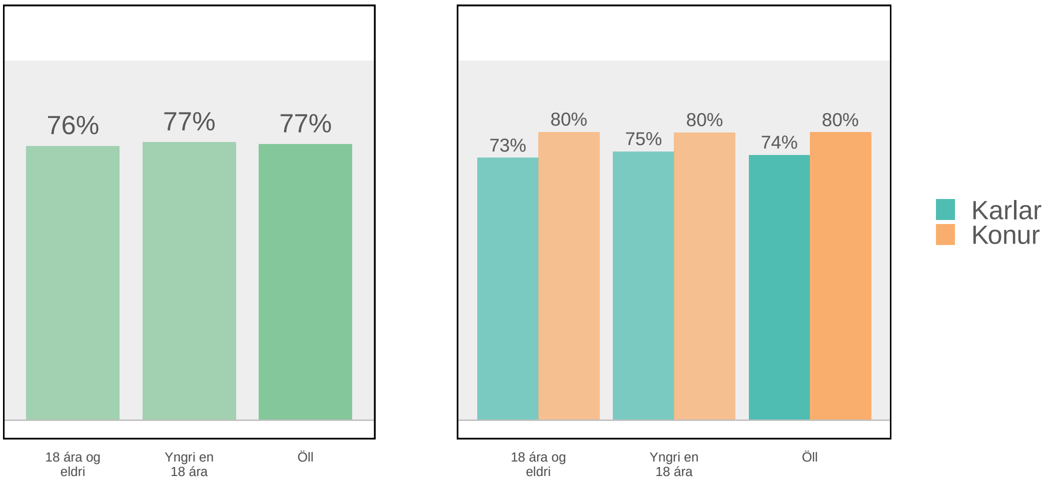

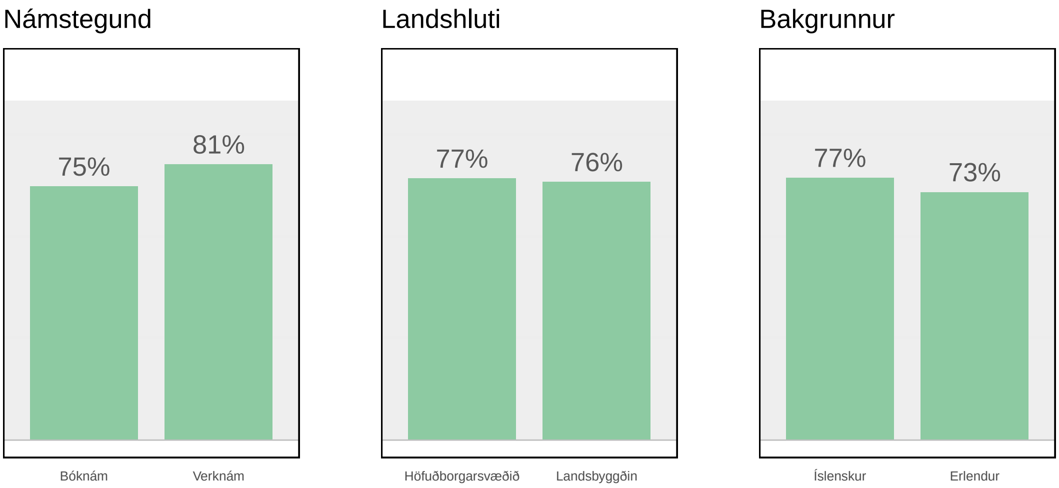

Áhugi á námi

Spurning: „*Hve mikinn áhuga hefur þú á náminu sem þú stundar?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mikinn áhuga*“ eða „*Mjög mikinn áhuga*“

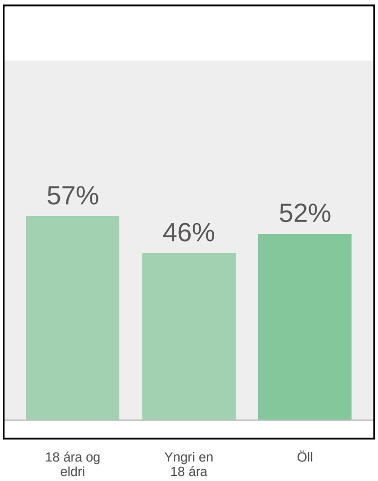

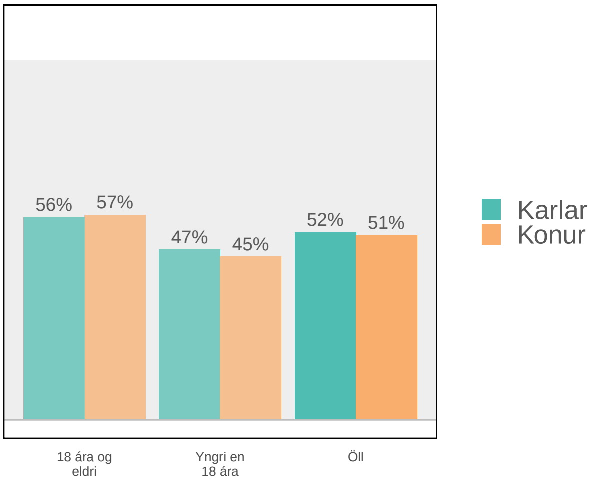

Námstegund

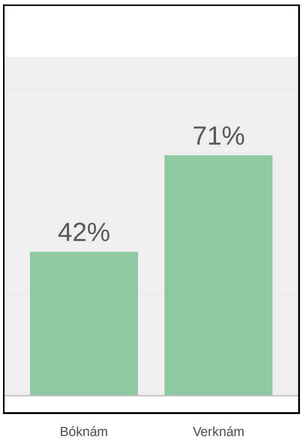

Landshluti

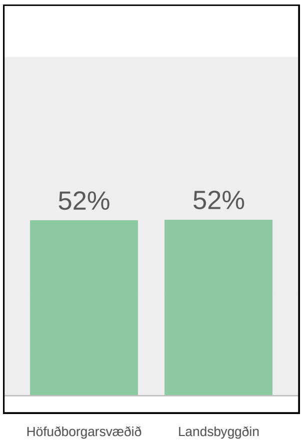

Bakgrunnur

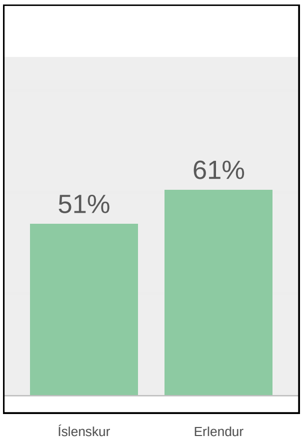

Hætta í skóla

Spurning: „*Hversu oft á þessi staðhæfing við um þig? Mig langar til að hætta í skólanum sem ég er í*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Oft*“ eða „*Nær alltaf*“

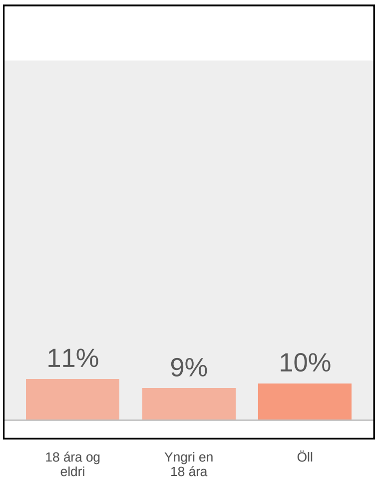

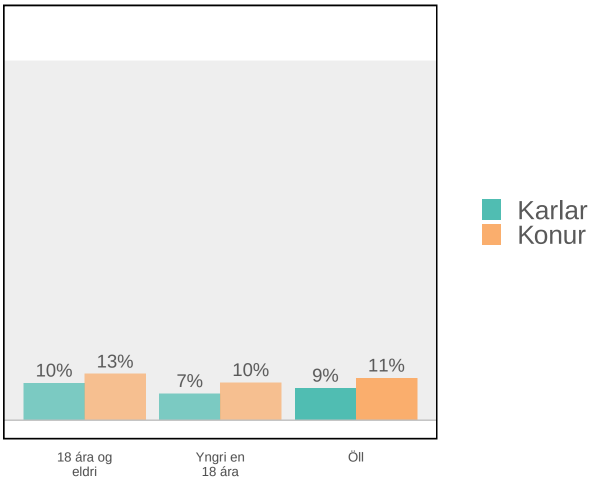

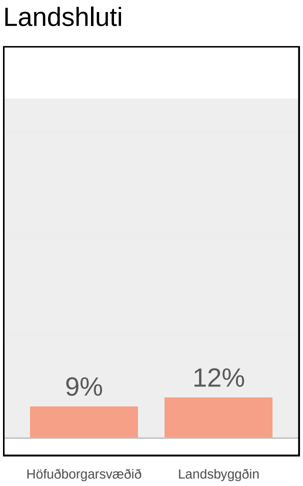

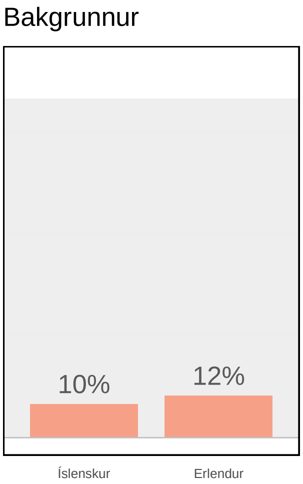

Laun 30 ára

Spurning: „*Hversu líklegt telur þú að þú verðir með góð laun þegar þú verður 30 ára?*“
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Líklegt*“ eða „*Nær öruggt*“

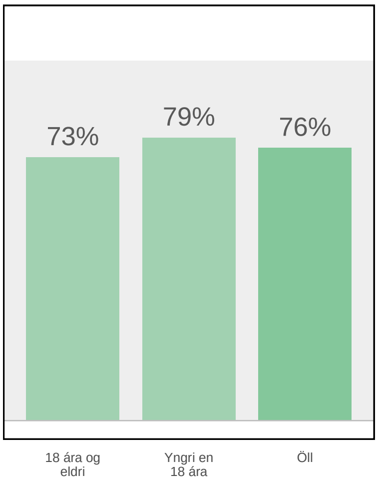

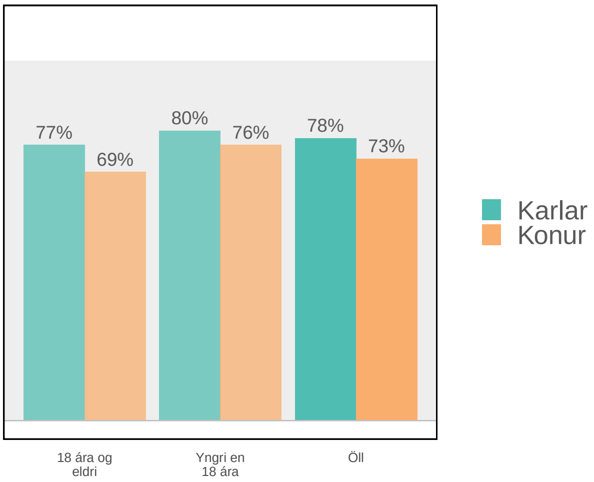

Námstegund

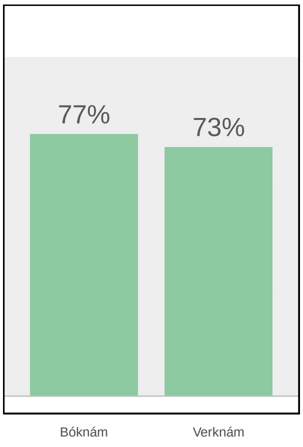

Landshluti

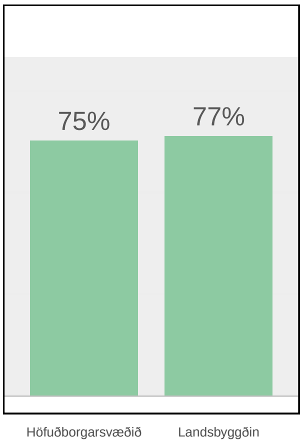

Bakgrunnur

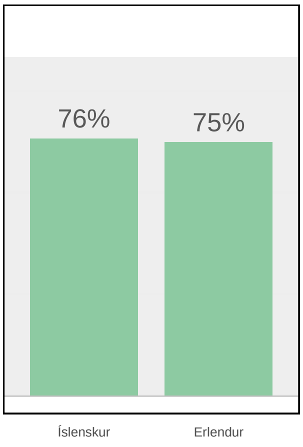

Háskólanám eftir framhaldsskóla

Spurning: „*Hvað sérðu fyrir þér að gera að loknum framhaldsskóla?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*Fara í háskólanám*“

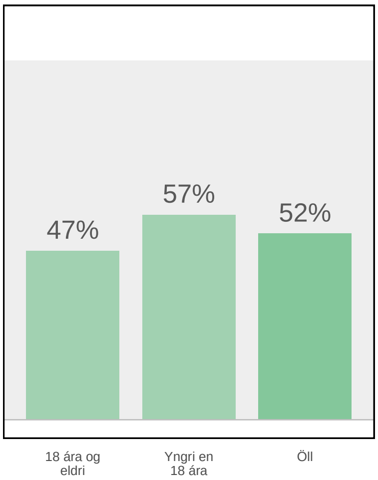

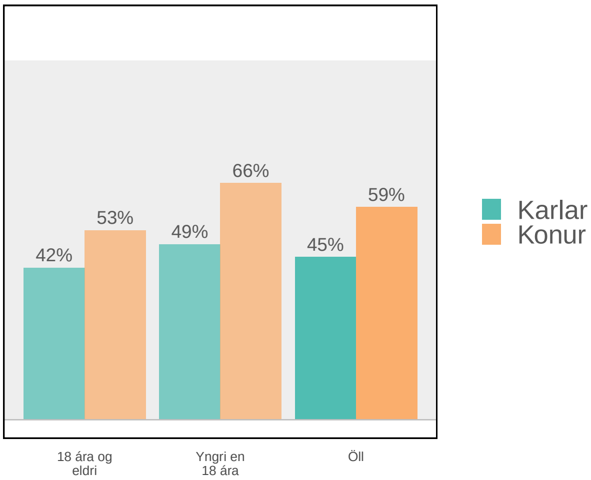

Námstegund

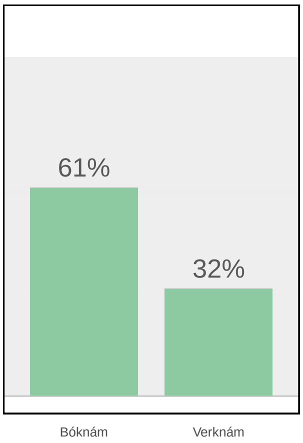

Landshluti

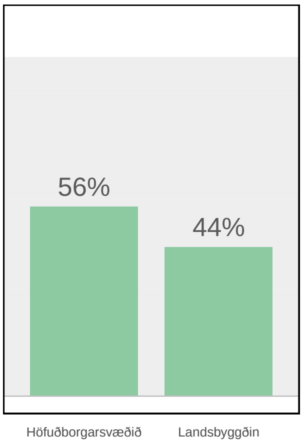

Bakgrunnur

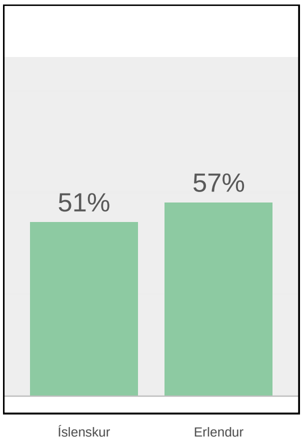

Lestur

Skáldsögur

Spurning: „*Hversu oft lest þú skáldsögur í frítíma þínum af því að þig langar til þess?*“
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Í hverri viku*“ eða „*Á hverjum degi*“

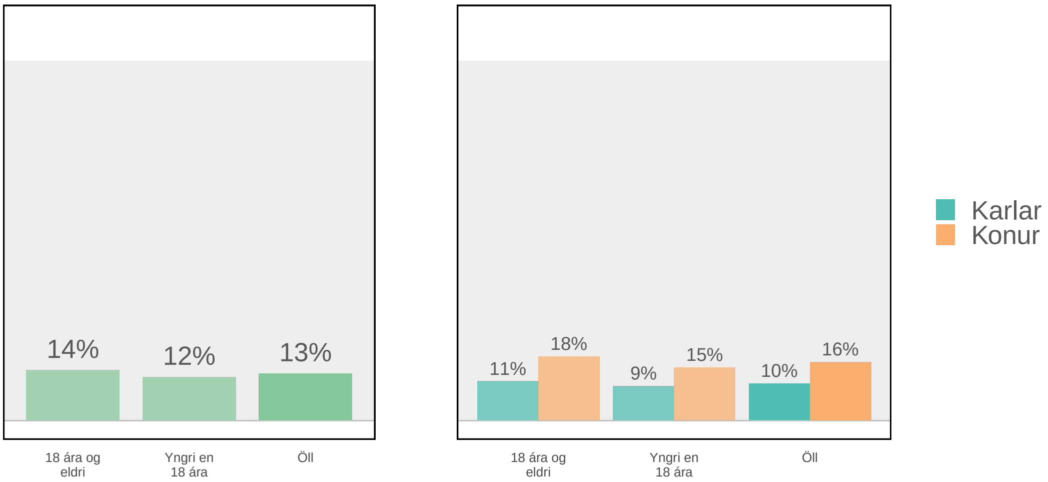

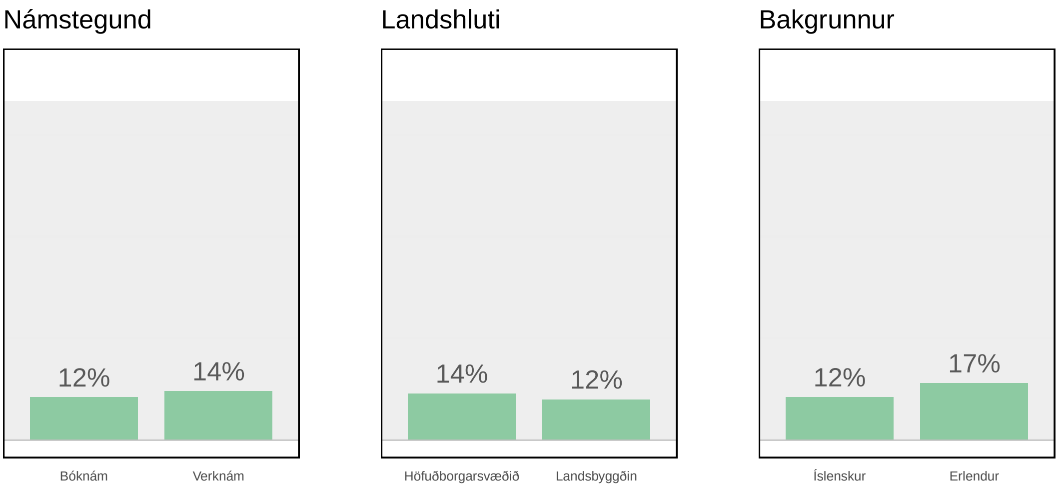

Bækur sem ekki eru skáldsögur

Spurning: „*Hversu oft lest þú bækur sem eru ekki skáldsögur (t.d. ævisögur, sagnfræði, fræðslubækur um matarræði, íþróttir o.s.frv.) í frítíma þínum af því að þig langar til þess?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Í hverri viku*“ eða „*Á hverjum degi*“

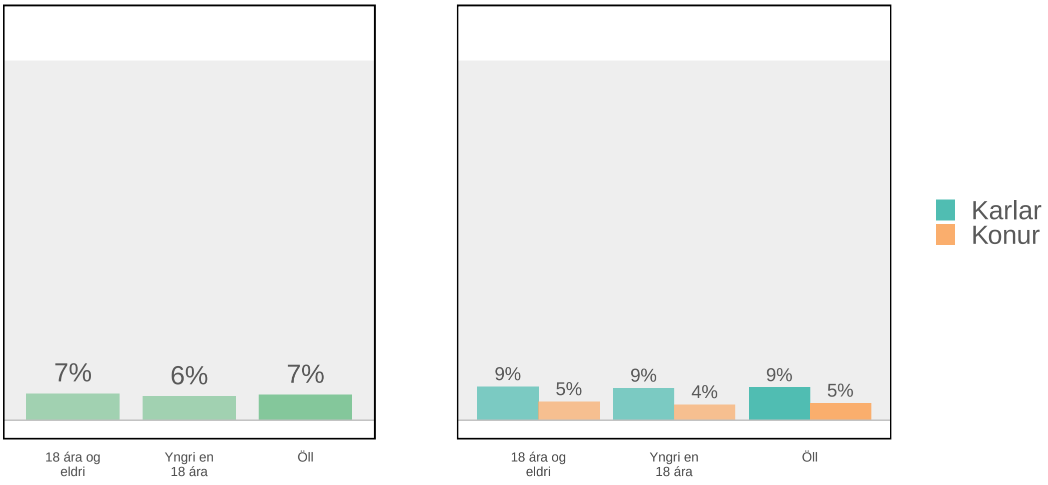

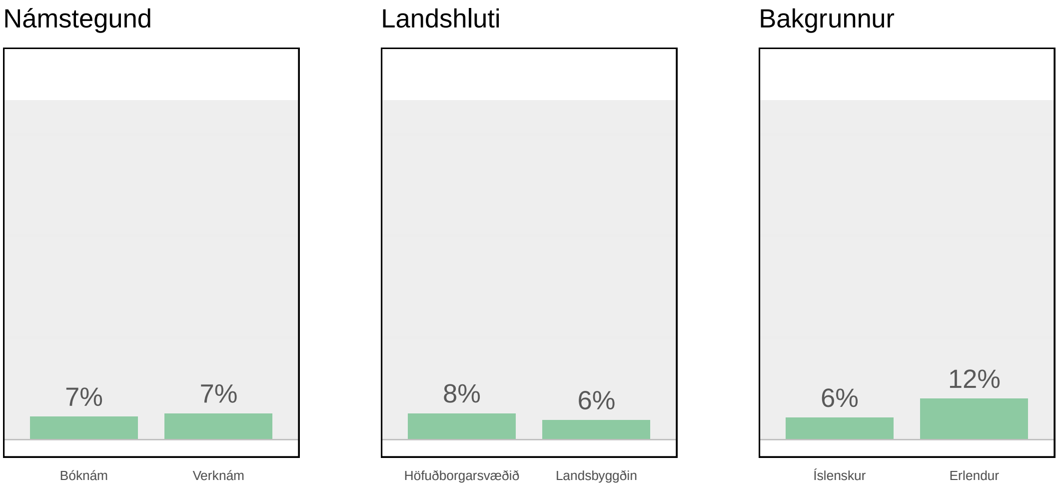

Fréttamiðlar

Spurning: „*Hversu oft lest þú dagblöð eða fréttasíður á netinu (til dæmis mbl.is eða visir.is) í frítíma þínum af því að þig langar til þess?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Á hverjum degi*“ eða „*Í hverri viku*“

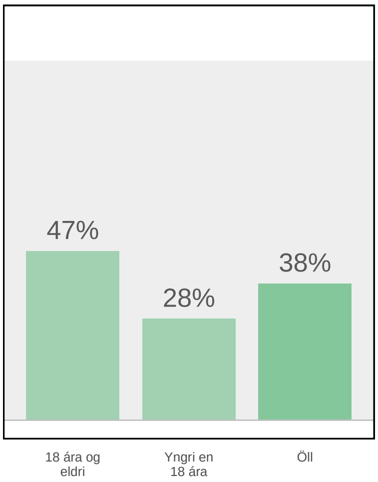

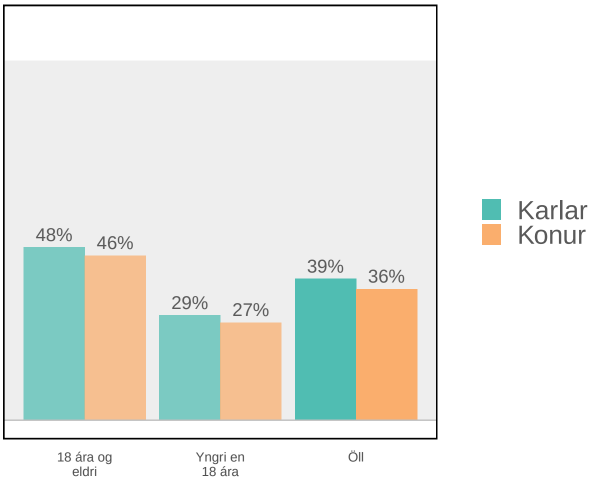

Námstegund

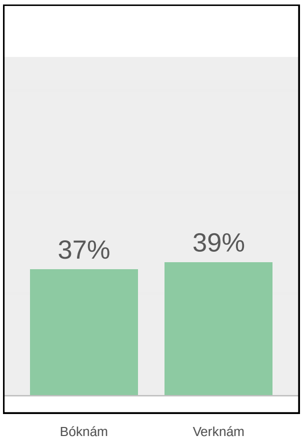

Landshluti

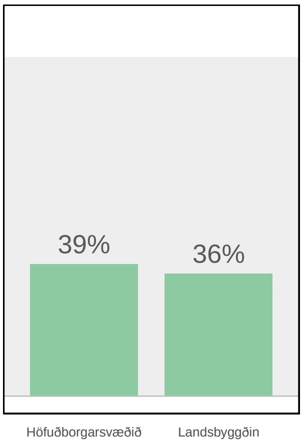

Bakgrunnur

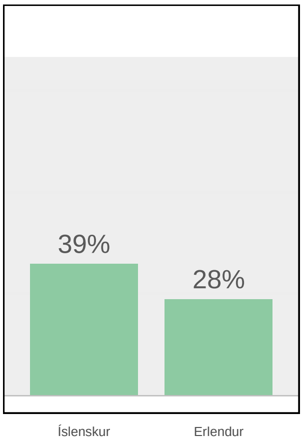

Myndasögur

Spurning: „*Hversu oft lest þú myndasögur (t.d. Manga) í frítíma þínum af því að þig langar til þess?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Á hverjum degi*“ eða „*Í hverri viku*“

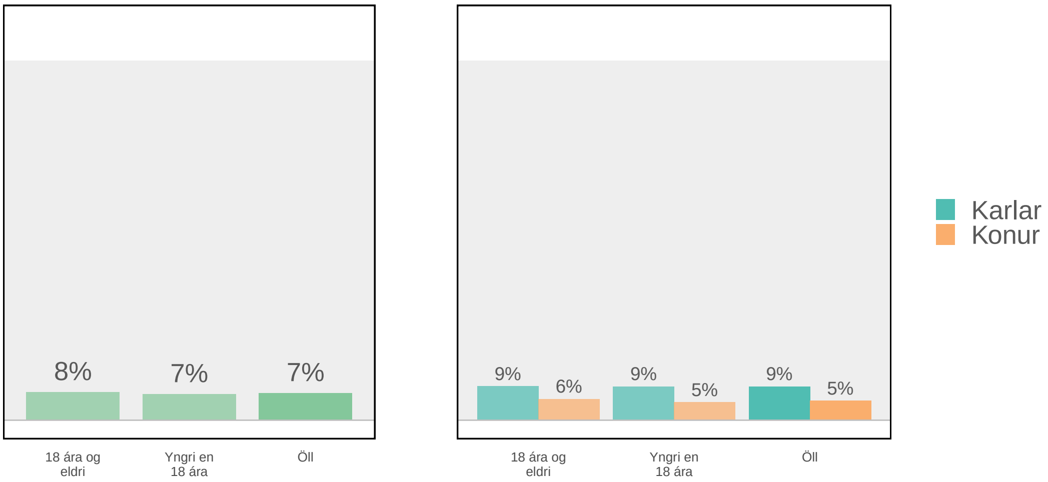

Námstegund

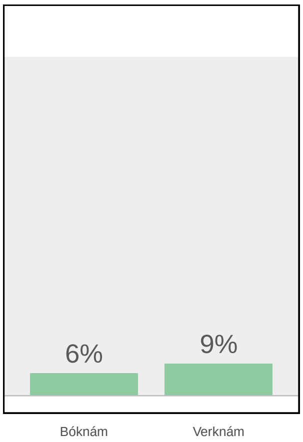

Landshluti

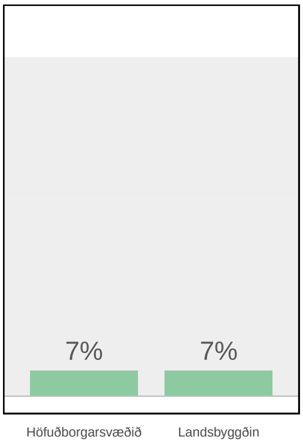

Bakgrunnur

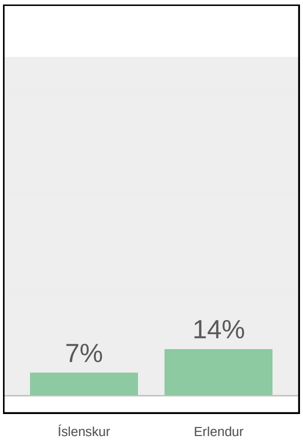

Líðan í skóla

Líkar við skólann

Spurning: „*Hvernig líkar þér í skólanum?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög vel*“ eða „*Þokkalega*“

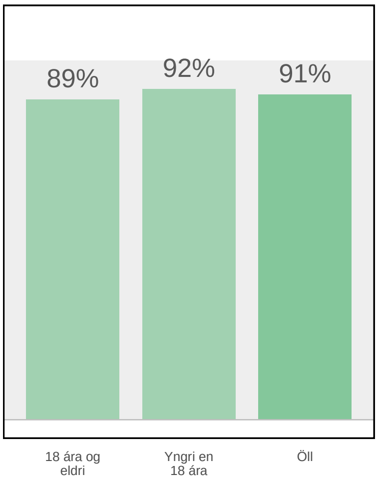

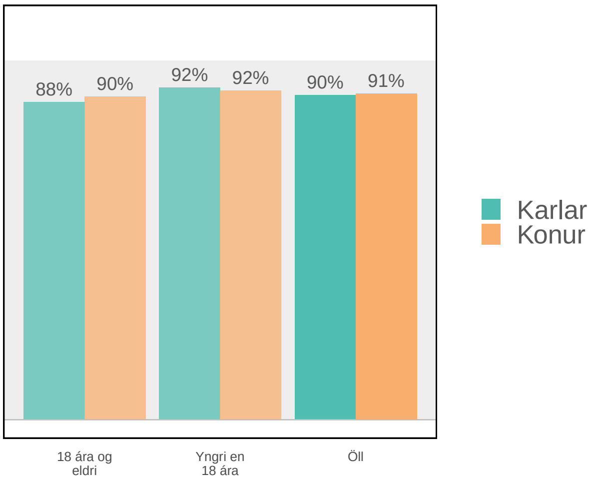

Námstegund

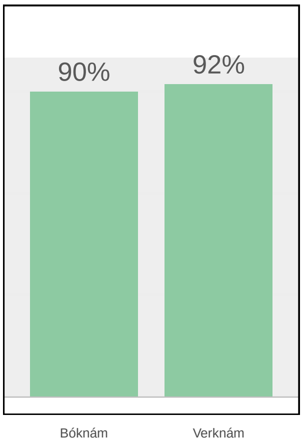

Landshluti

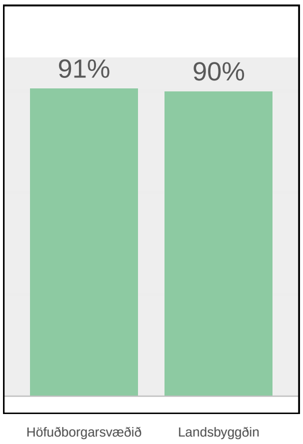

Bakgrunnur

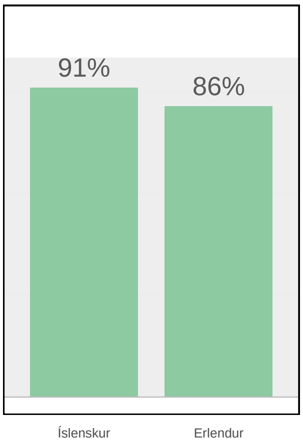

Líðan í eyðum

Spurning: „*Hvernig líður þér í hléum/eyðum í skólanum?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög vel*“ eða „*Frekar vel*“

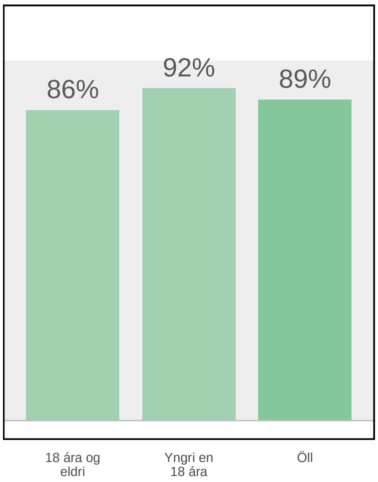

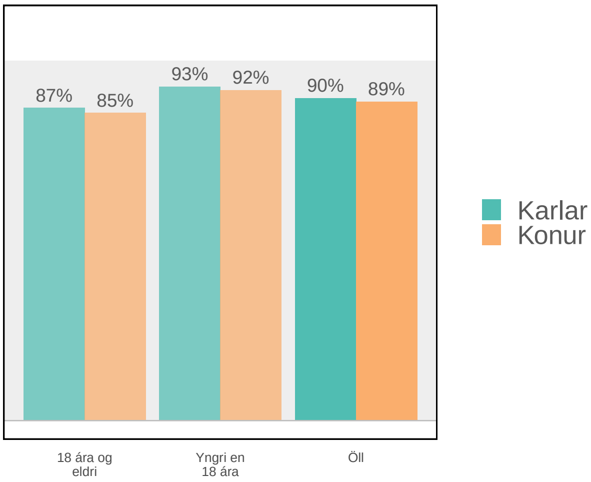

Námstegund

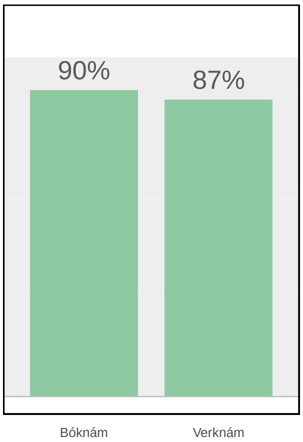

Landshluti

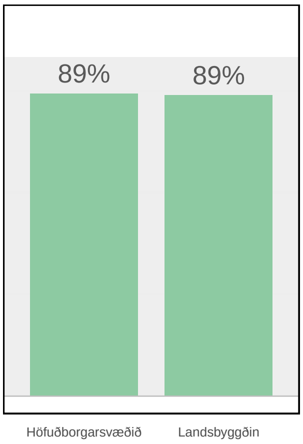

Bakgrunnur

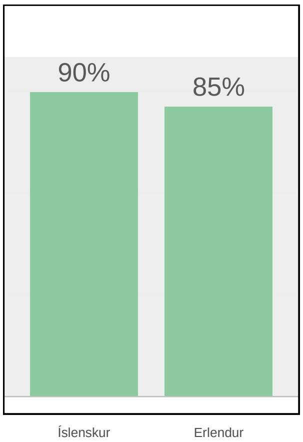

Fullorðinn í skólanum sem gott er að tala við

Spurning: „*Er einhver fullorðinn starfsmaður í skólanum sem þér finnst gott að tala við þegar þú hefur áhyggjur eða líður illa? (t.d. kennari, deildarstjóri, námsráðgjafi, gangavörður, skólahjúkrunarfræðingur)*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*Já*“

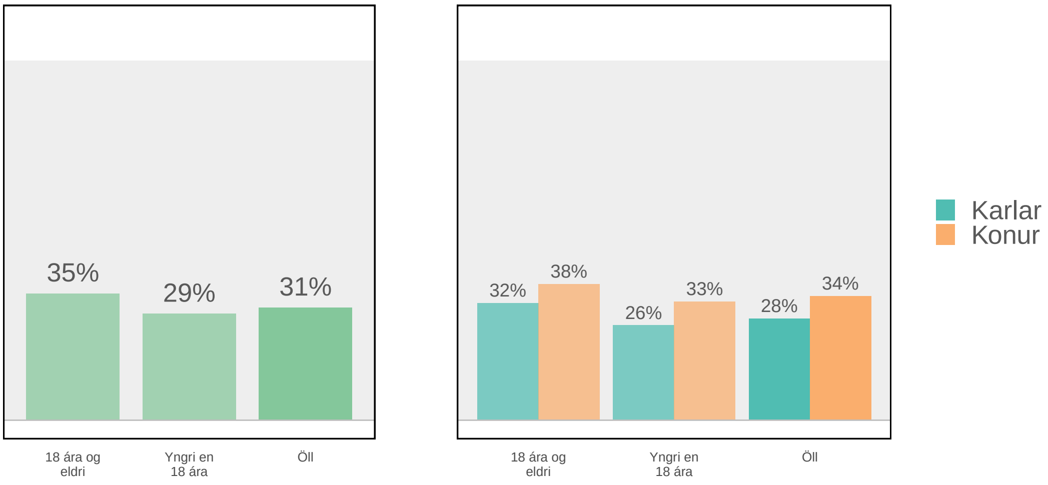

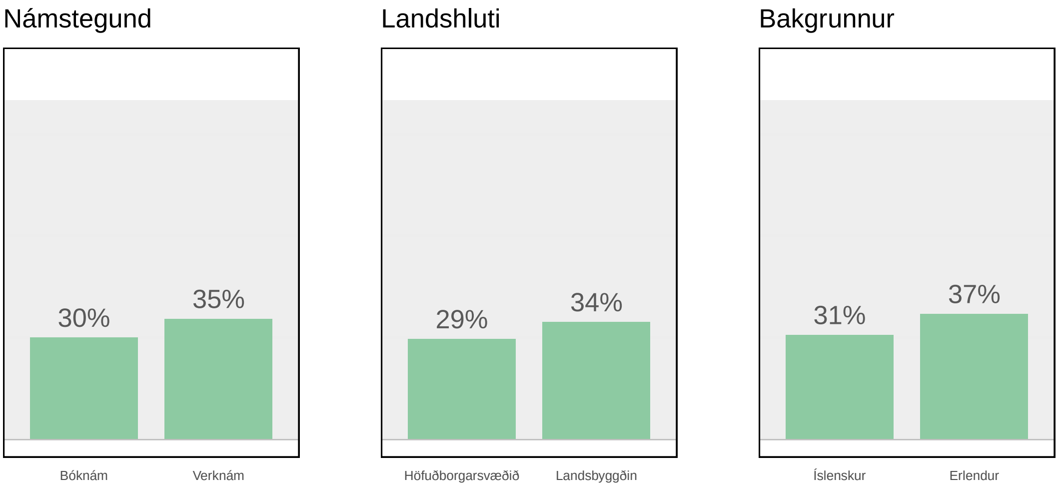

Utangarðs í skólanum

Spurning: „*Ef þú hugsar um skólann þinn: Að hve miklu leyti ertu sammála eða ósammála eftirfarandi staðhæfingu? Mér finnst ég vera utangarðs (eða skilin(n) útundan) í skólanum*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög sammála*“ eða „*Sammála*“

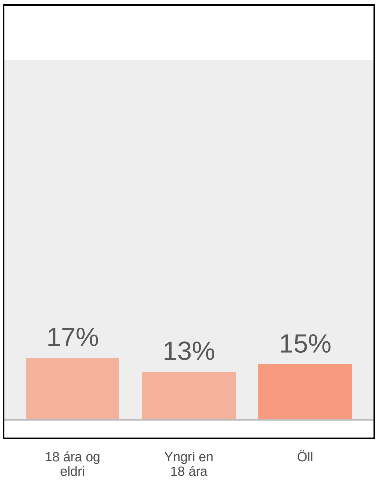

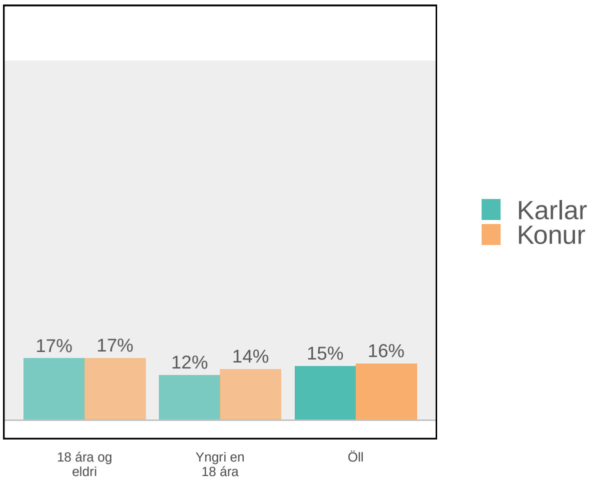

Námstegund

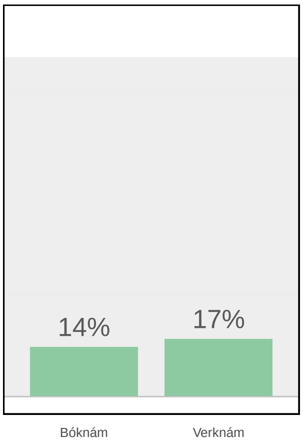

Landshluti

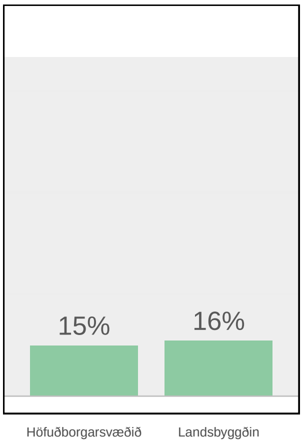

Bakgrunnur

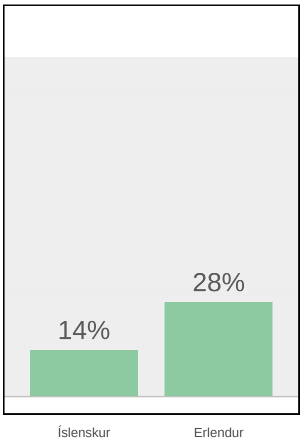

Tilheyra í skólanum

Spurning: „*Ef þú hugsar um skólann þinn: Að hve miklu leyti ertu sammála eða ósammála eftirfarandi staðhæfingu? Mér finnst ég tilheyra í skólanum*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög sammála*“ eða „*Sammála*“

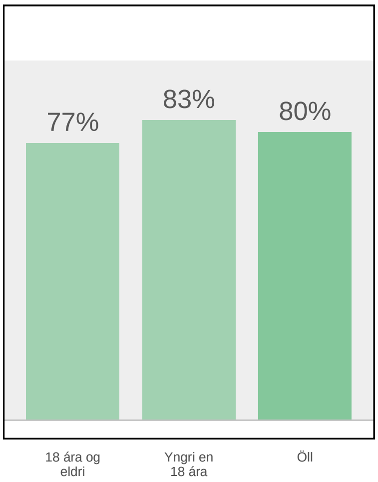

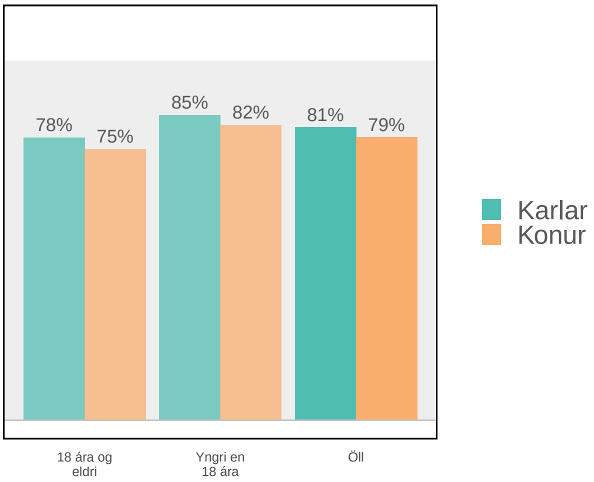

Námstegund

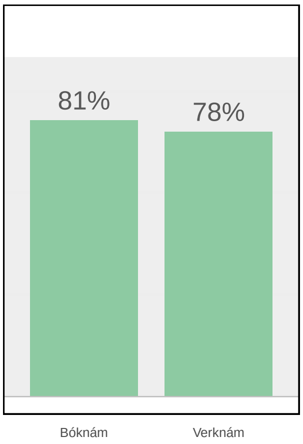

Landshluti

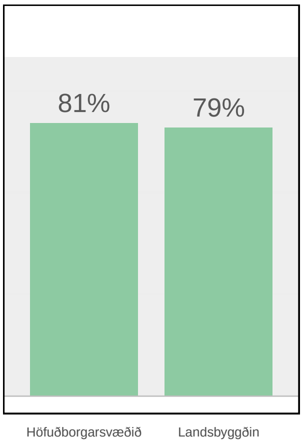

Bakgrunnur

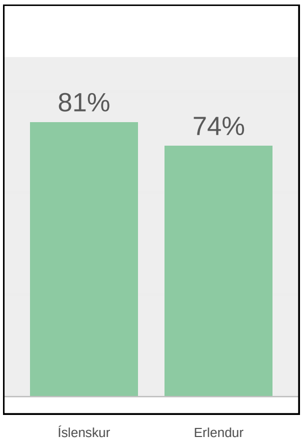

Einmana í skólanum

Spurning: „*Ef þú hugsar um skólann þinn: Ég er einmana í skólanum*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög sammála*“ eða „*Sammála*“

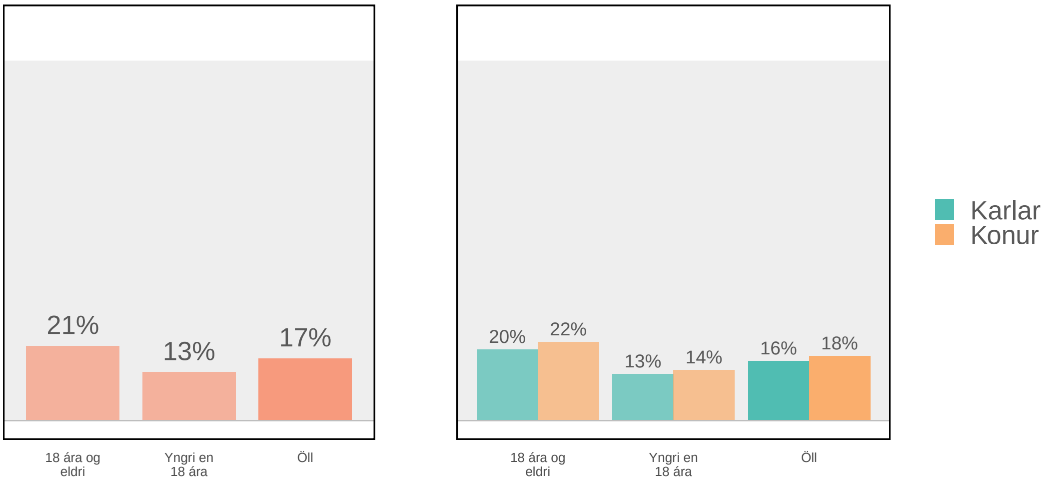

Námstegund

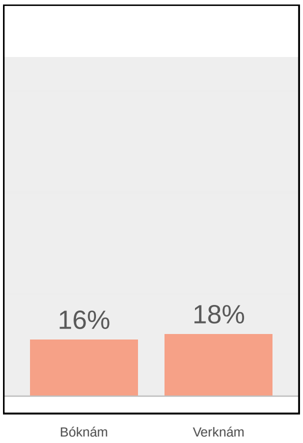

Landshluti

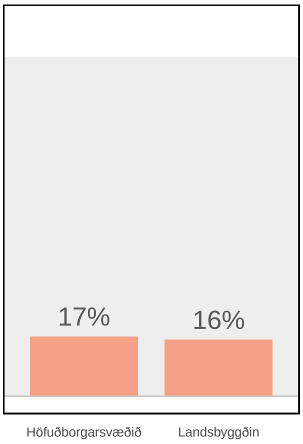

Bakgrunnur

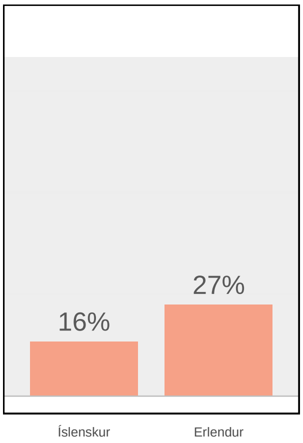

Þreyta í skólanum

Spurning: „*Hve oft finnst þér þú vera þreytt(ur) í skólanum?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Næstum alla skóladaga*“ eða „*Flesta skóladaga*“

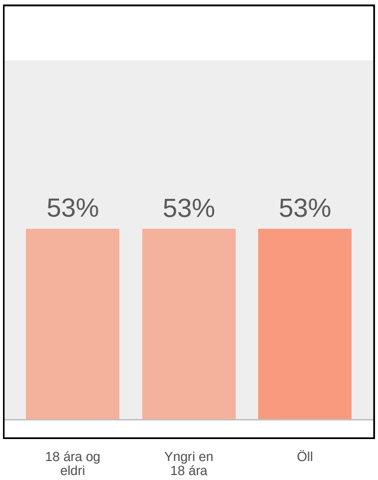

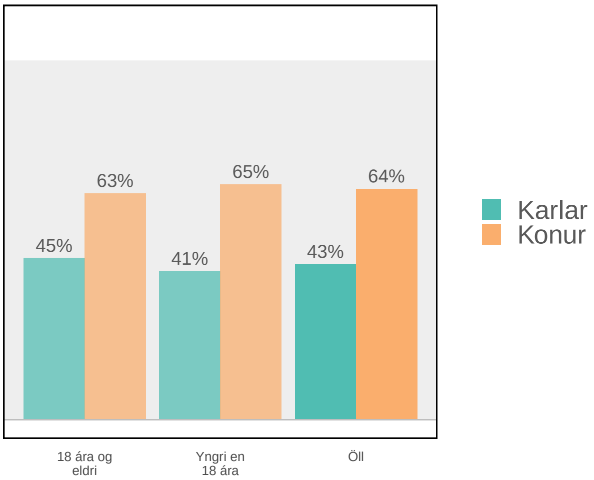

Námstegund

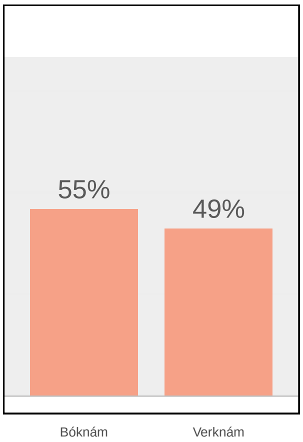

Landshluti

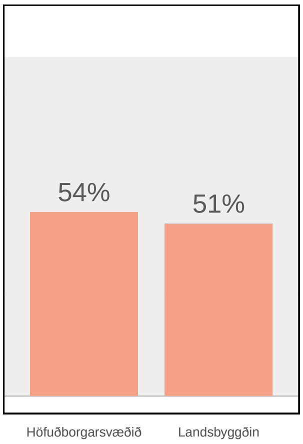

Bakgrunnur

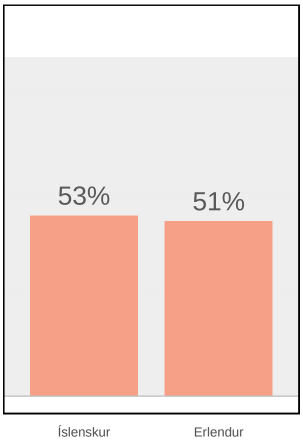

Skróp

Spurning: „*Undanfarnar 2 vikur, hversu oft hefur þú...Skrópað heilan dag?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Tvisvar eða þrisvar*“ eða „*Oftar en þrisvar*“

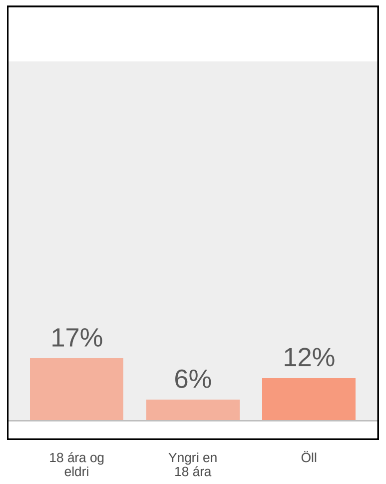

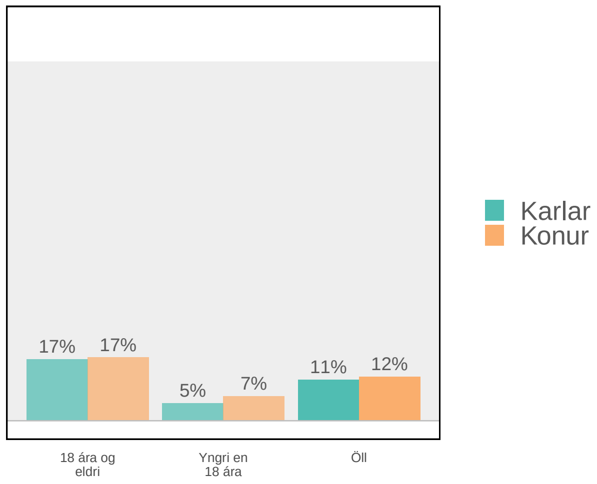

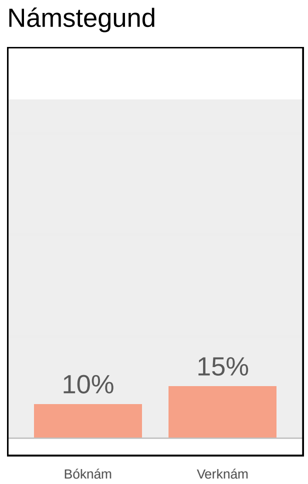

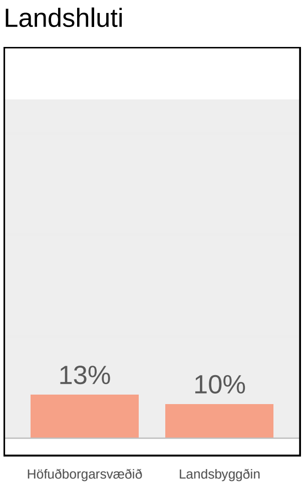

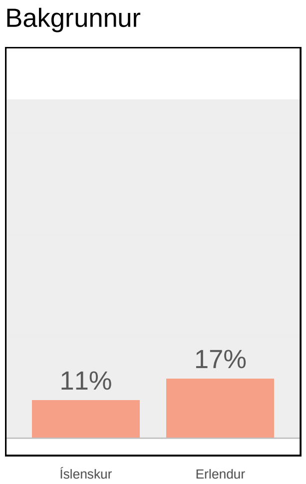

Spurning: „*Undanfarnar 2 vikur, hversu oft hefur þú...Skrópað í tíma?*"

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Tvisvar eða þrisvar*" eða „*Oftar en þrisvar*"

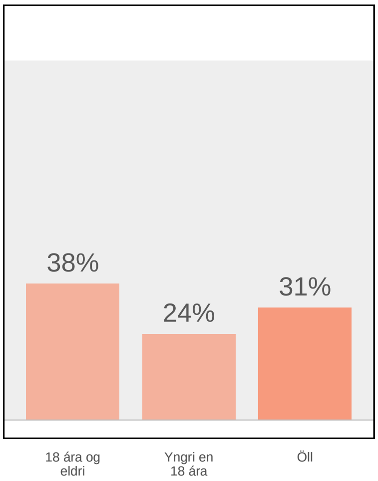

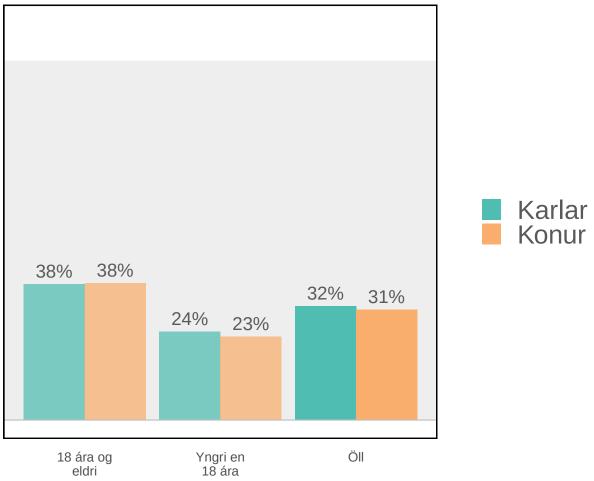

Námstegund

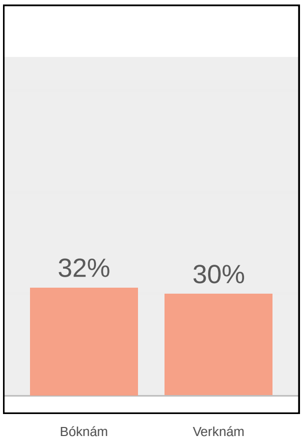

Landshluti

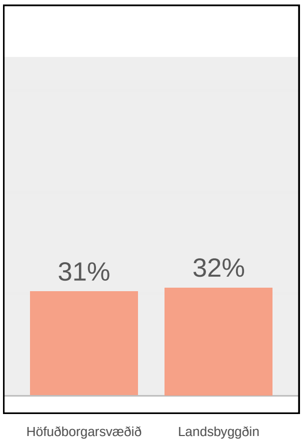

Bakgrunnur

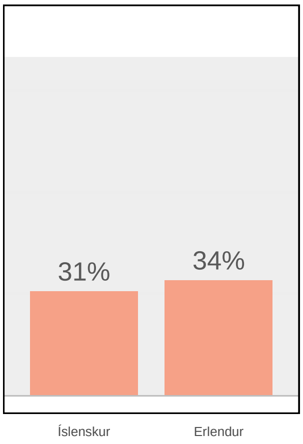

Áhrif á hvað er kennt

Spurning: „*Hversu mikil eða lítil áhrif telur þú nemendur í skólanum þínum hafa á hvað er kennt (t.d. hvaða viðfangsefni eru tekin fyrir)?*"

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög mikil áhrif*" eða „*Frekar mikil áhrif*"

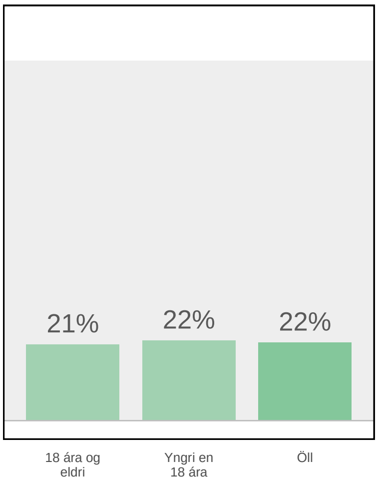

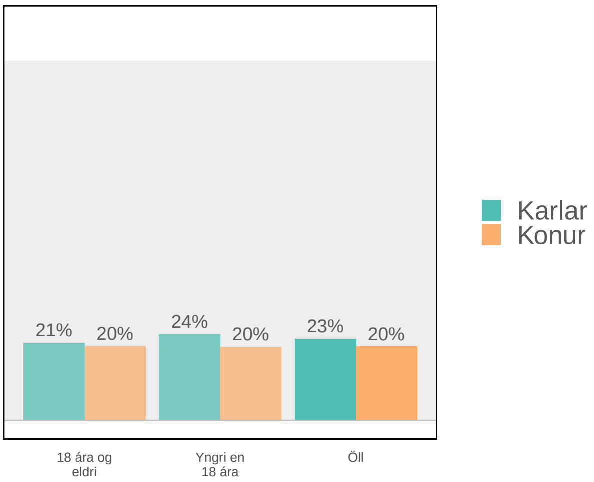

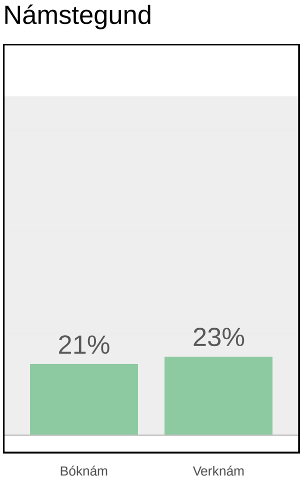

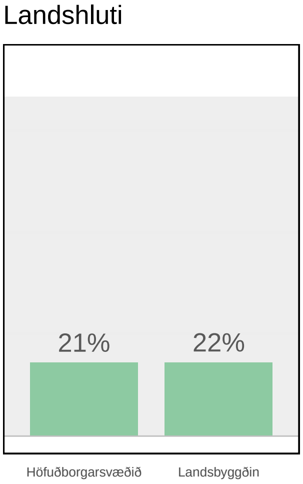

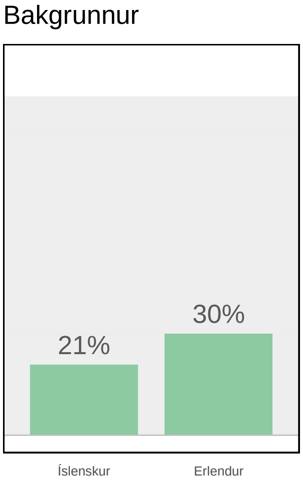

Áhrif á námsmat

Spurning: *„Hversu mikil eða lítil áhrif telur þú nemendur í skólanum þínum hafa á fyrirkomulag námsmats (hvernig einkunnir eru gefnar, t.d. vægi prófa á móti verkefnum)?“*

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög mikil áhrif*“ eða „*Frekar mikil áhrif*“

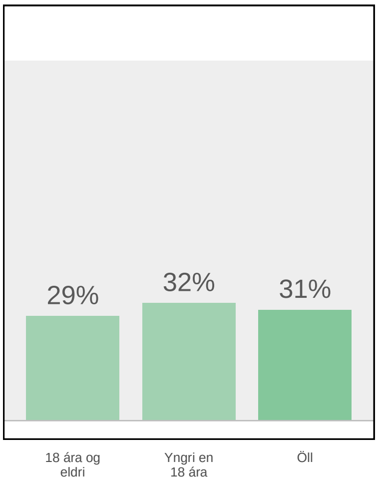

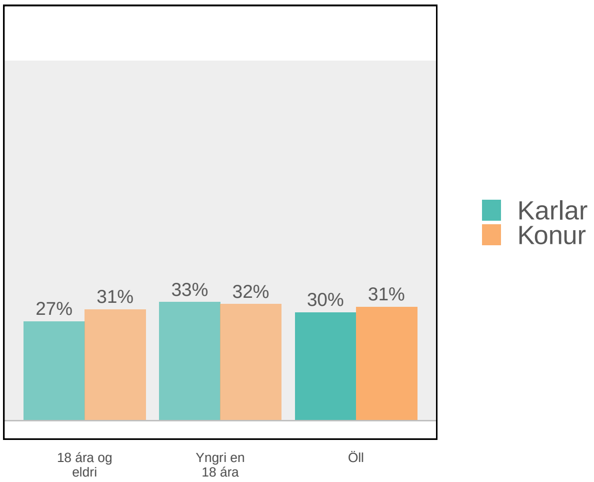

Námstegund

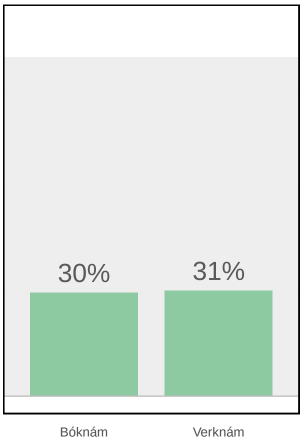

Landshluti

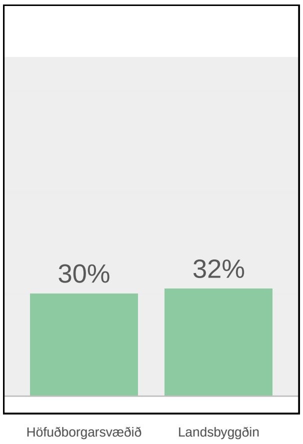

Bakgrunnur

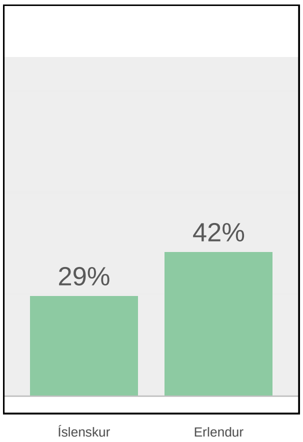

Áhrif á aðferðir

Spurning: „ *Hversu mikil eða lítil áhrif telur þú nemendur í skólanum þínum hafa á hvaða kennsluaðferðir eru notaðar (t.d. fyrirlestrar, verklegir tímar, vettfangsferðir)?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög mikil áhrif*“ eða „*Frekar mikil áhrif*“

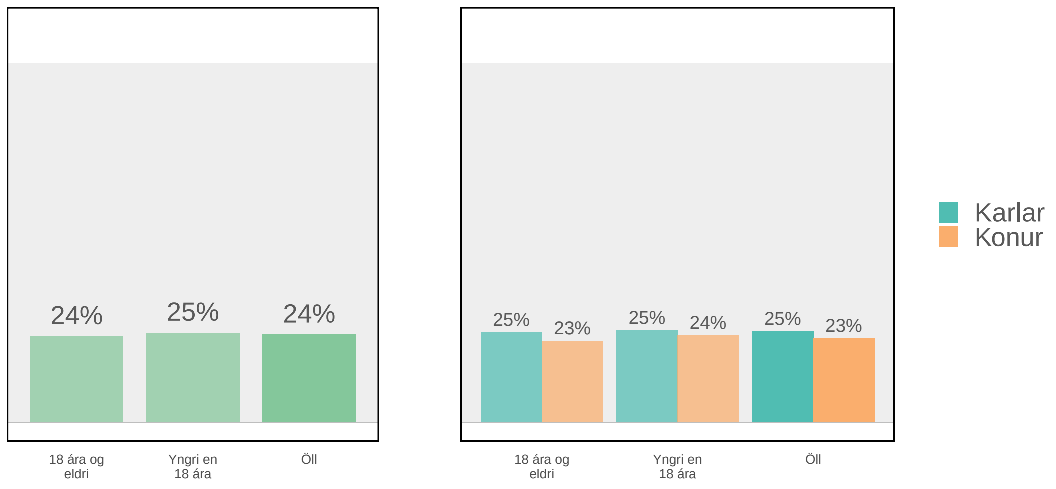

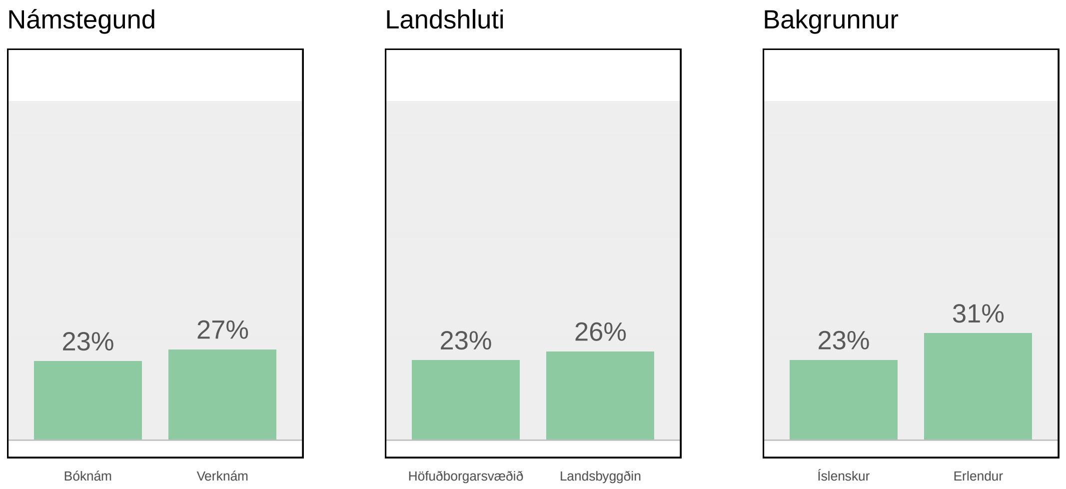

Mat á eigin heilsu

Spurning: „*Myndir þú segja að heilsa þín væri....?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög góð*“ eða „*Góð*“

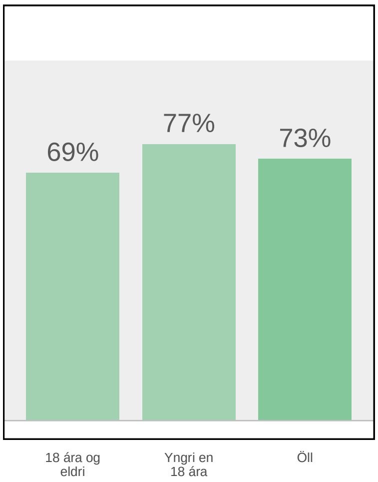

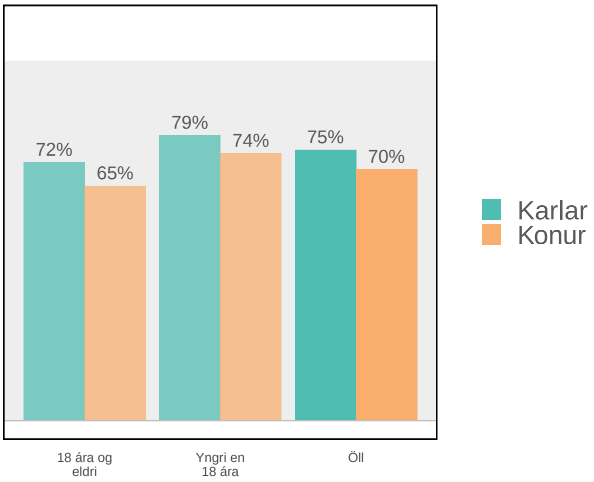

Námstegund

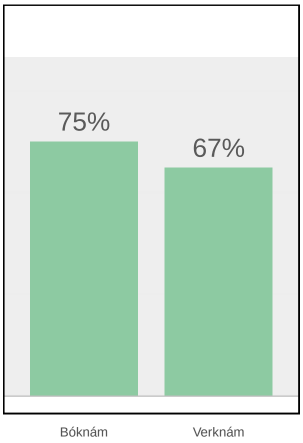

Landshluti

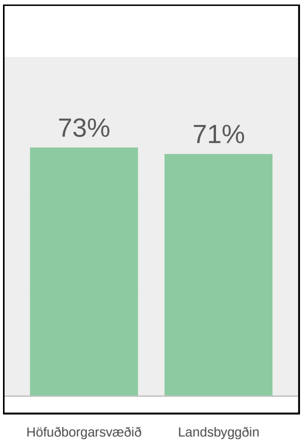

Bakgrunnur

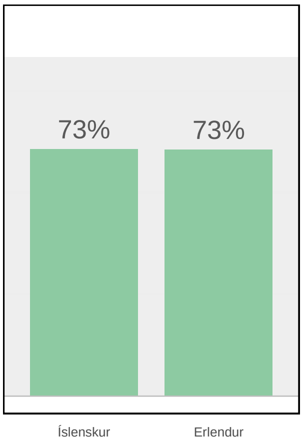

Erfiðleikar með svefn

Spurning: „*Á síðastliðnum 6 mánuðum, hversu oft hefur þú átt erfitt með að sofna?*“
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Hér um bil daglega*“ eða „*Oftar en einu sinni í viku*“

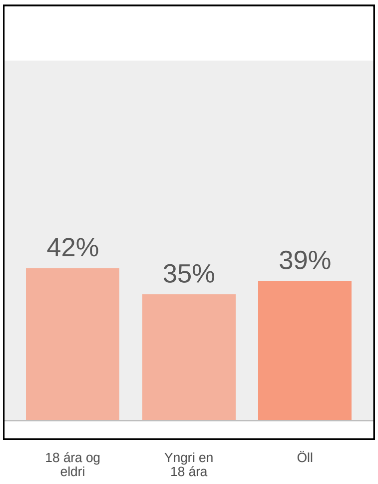

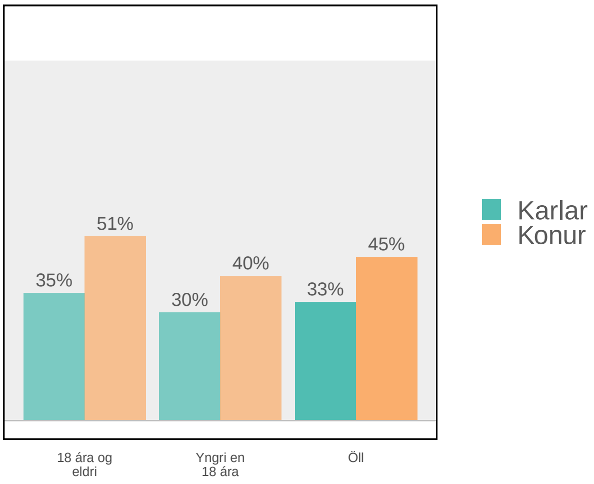

Námstegund

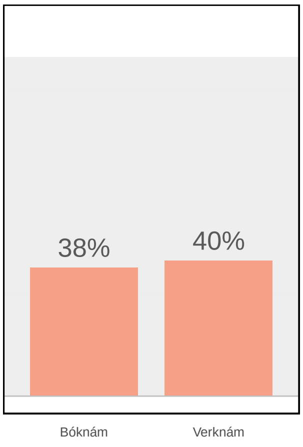

Landshluti

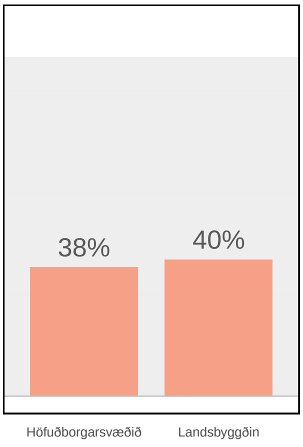

Bakgrunnur

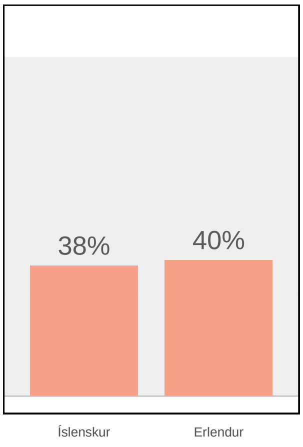

Líkamleg hreyfing

Formáli: „*Líkamleg hreyfing er hvers konar hreyfing sem eykur hjartslátt þinn og gerir þig stundum móða(n). Líkamleg hreyfing getur meðal annars átt sér stað í íþróttum, í skólanum, í leik með vinum eða á leiðinni í og úr skóla. Dæmi um líkamlega hreyfingu eru hlaup, röskleg ganga, línuskautar, hjólreiðar, dans, hjólabretti, sund, fótbolti, körfubolti, handbolti, skíði og snjóbretti.*“

Spurning: „*Af síðastliðnum 7 dögum, hversu marga daga hefur þú stundað líkamlega hreyfingu samanlagt í 60 mínútur eða meira á dag?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*7 daga*“.

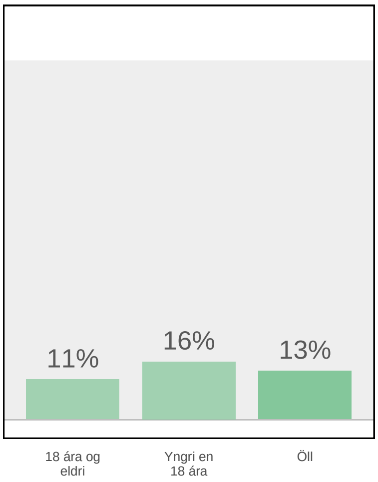

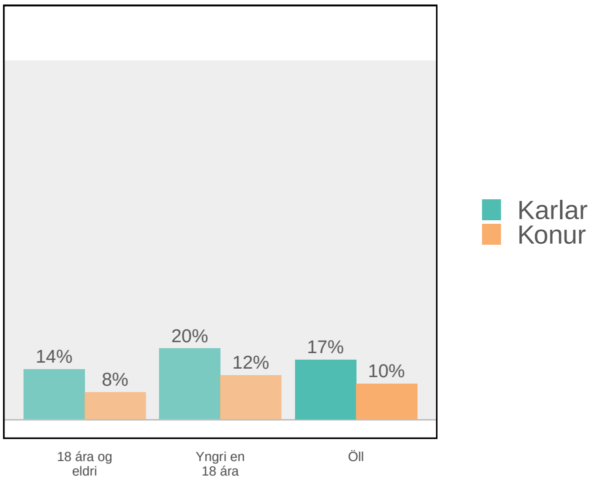

Námstegund

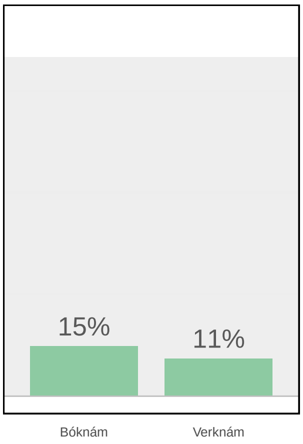

Landshluti

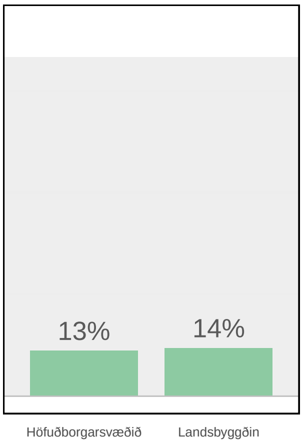

Bakgrunnur

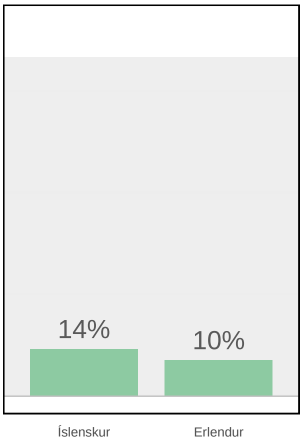

Höfuðverkur

Spurning: „*Á síðastliðnum 6 mánuðum, hversu oft hefur þú fundið fyrir höfuðverk?*“
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Hér um bil daglega*“ eða „*Oftar en einu sinni í viku*“

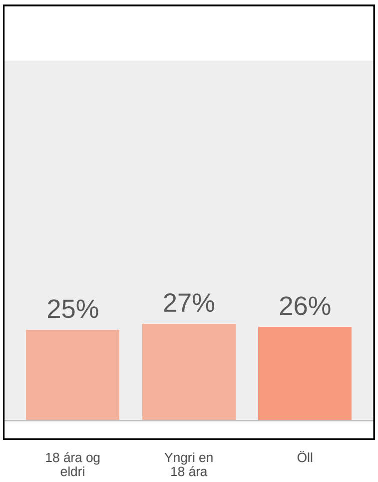

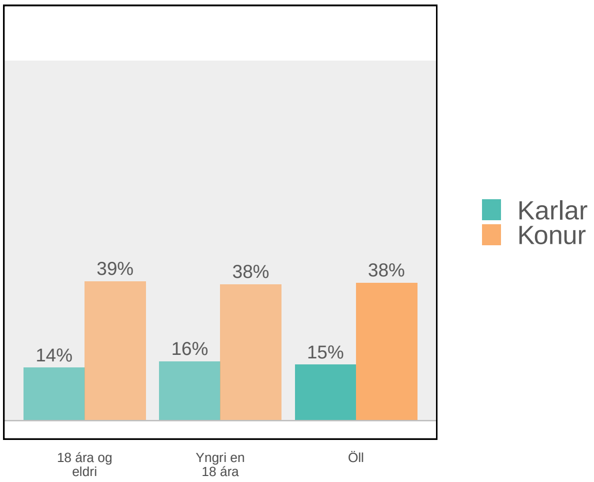

Námstegund

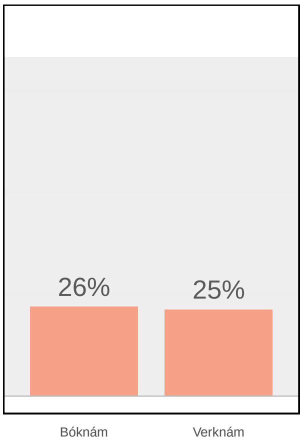

Landshluti

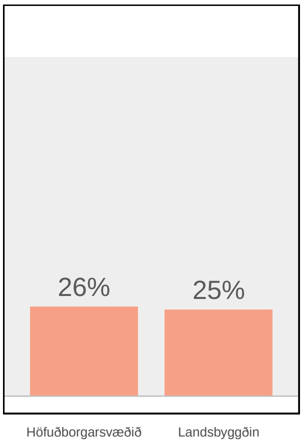

Bakgrunnur

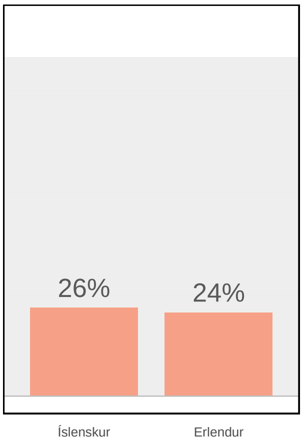

Magaverkur

Spurning: „*Á síðastliðnum 6 mánuðum, hversu oft hefur þú fundið fyrir magaverk?*“
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Hér um bil daglega*“ eða „*Oftar en einu sinni í viku*“

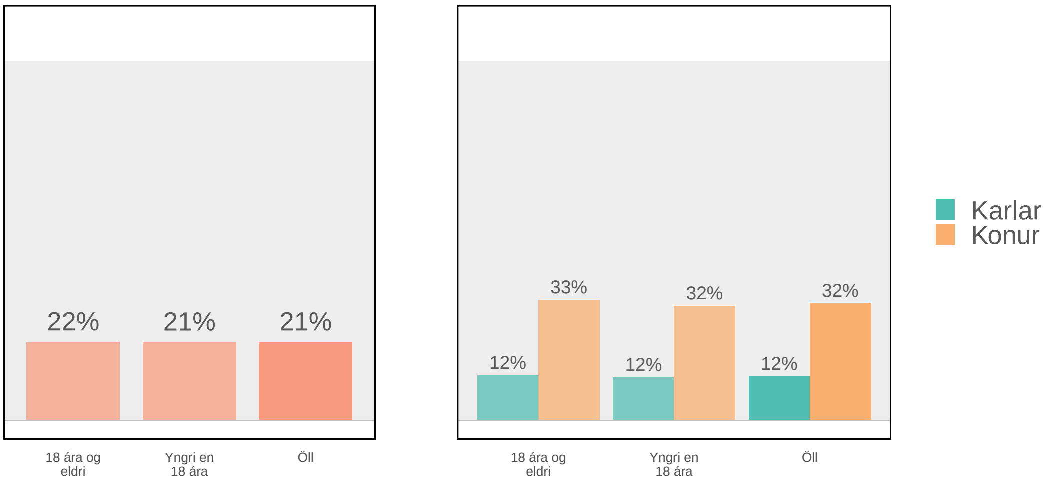

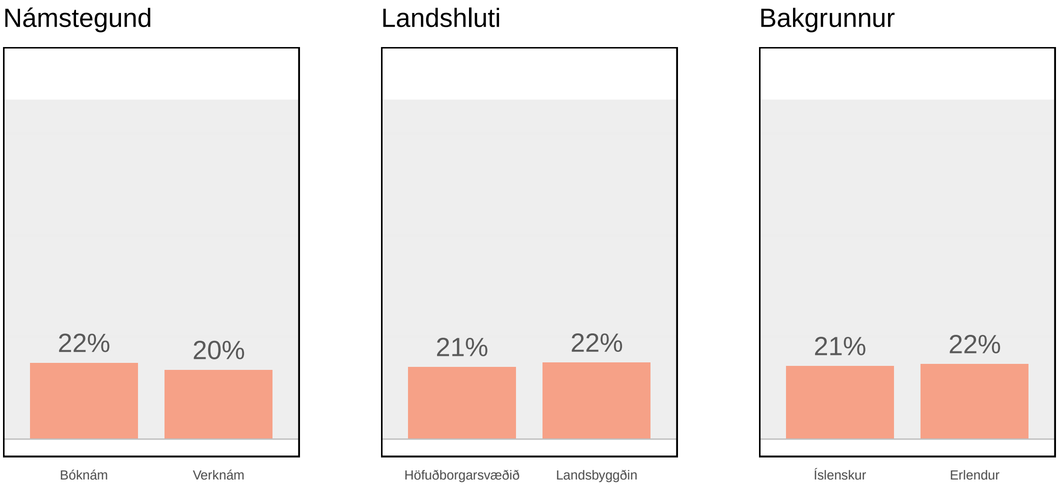

Bakverkur

Spurning: „*Á síðastliðnum 6 mánuðum, hversu oft hefur þú fundið fyrir bakverk?*“
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Hér um bil daglega*“ eða „*Oftar en einu sinni í viku*“

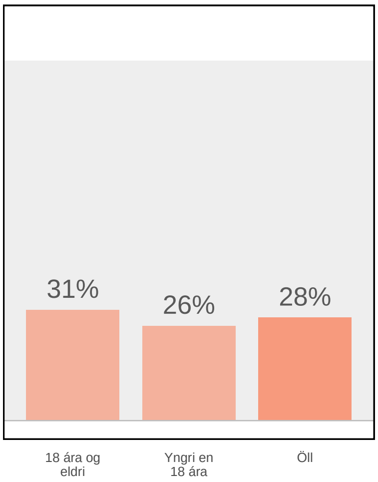

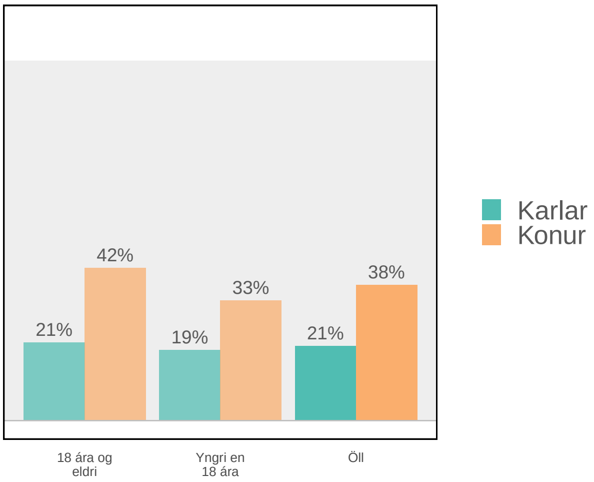

Námstegund

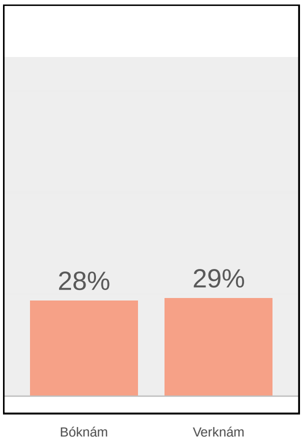

Landshluti

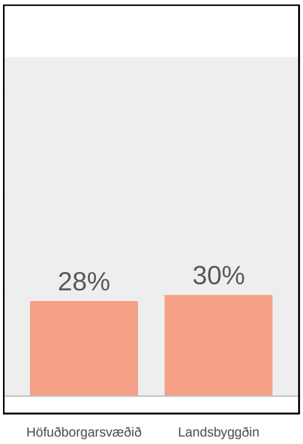

Bakgrunnur

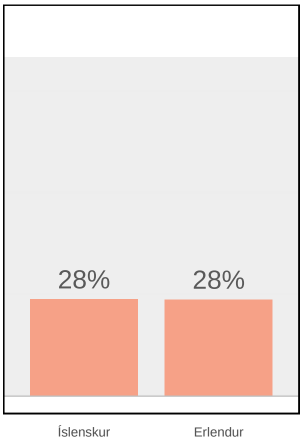

Depurð

Spurning: „*Á síðastliðnum 6 mánuðum, hversu oft hefur þú fundið fyrir depurð?*“
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Oftar en einu sinni í viku*“ eða „*Um það bil vikulega*“

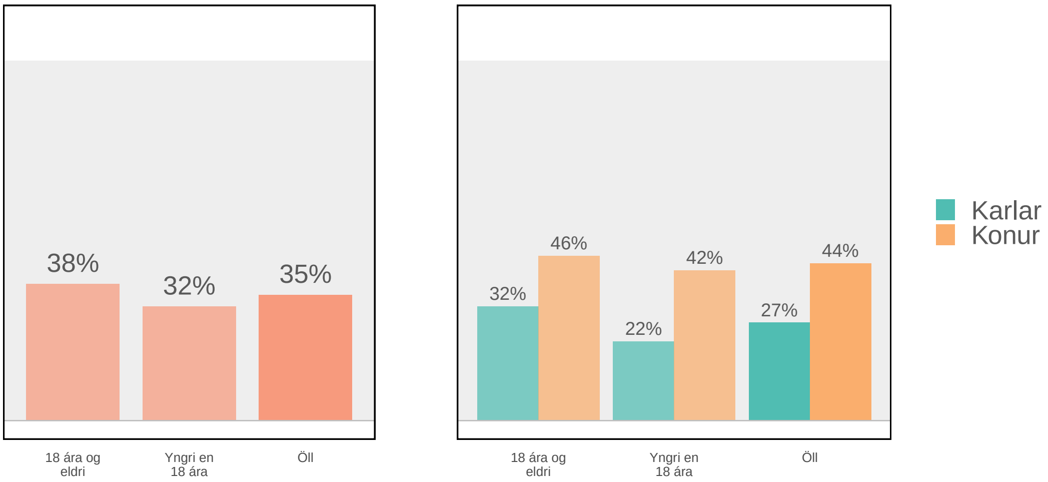

Námstegund

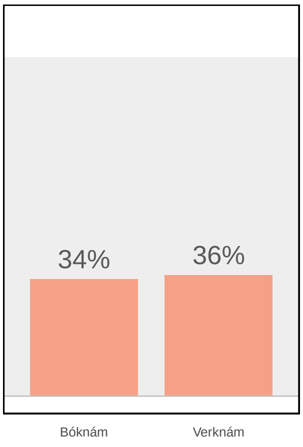

Landshluti

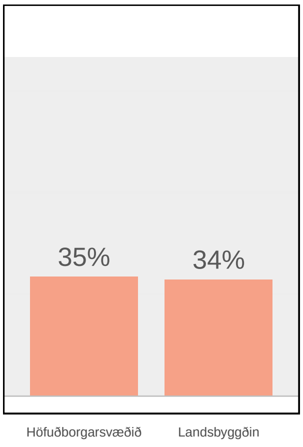

Bakgrunnur

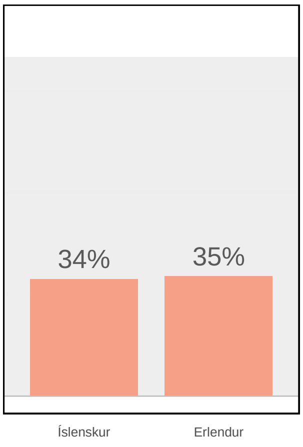

Pirringur

Spurning: „*Á síðastliðnum 6 mánuðum, hversu oft hefur þú fundið fyrir pirringi?*“
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Hér um bil daglega*“ eða „*Oftar en einu sinni í viku*“

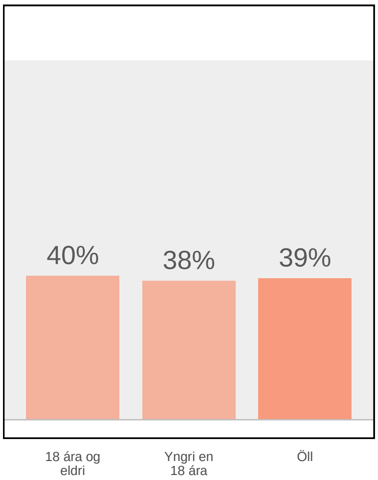

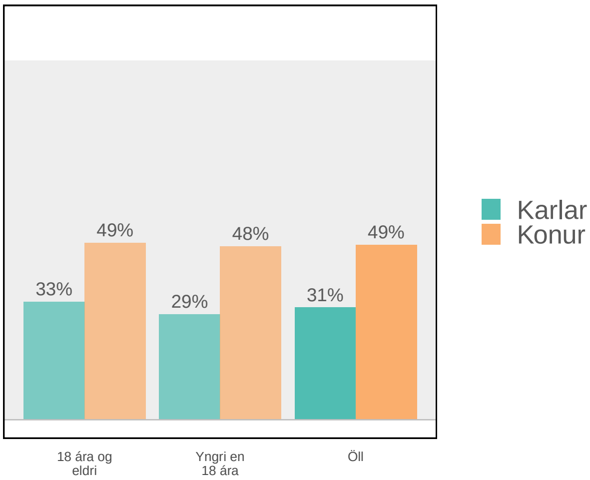

Námstegund

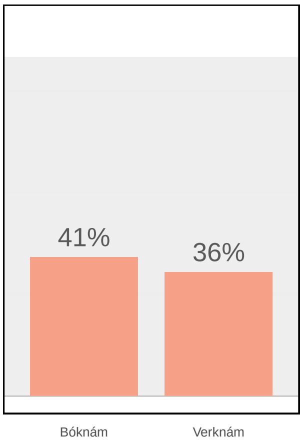

Landshluti

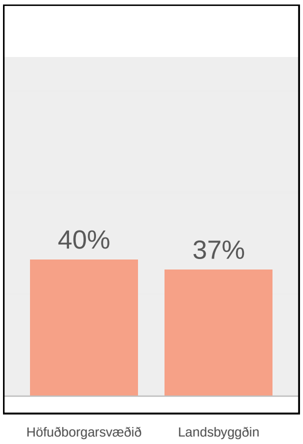

Bakgrunnur

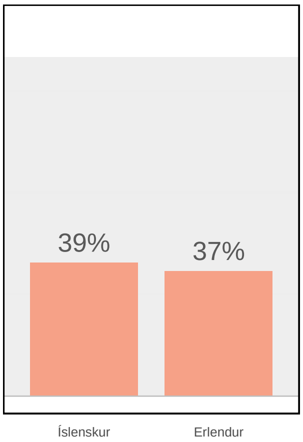

Kvíði

Spurning: „*Á síðastliðnum 6 mánuðum, hversu oft hefur þú fundið fyrir kvíða?*“
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Hér um bil daglega*“ eða „*Oftar en einu sinni í viku*“

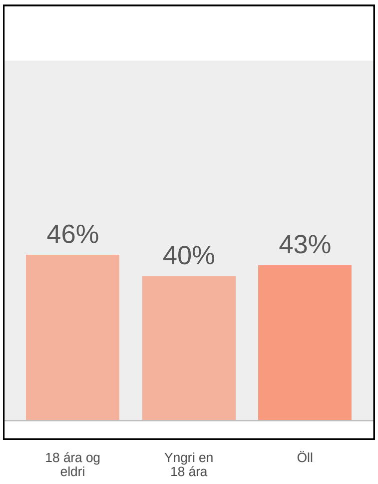

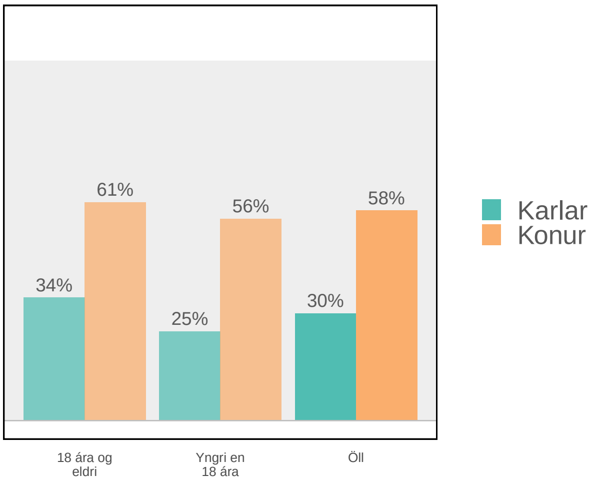

Námstegund

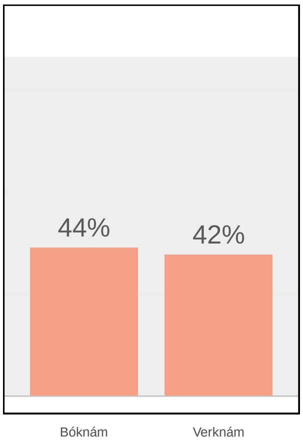

Landshluti

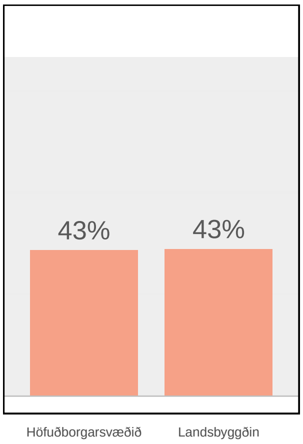

Bakgrunnur

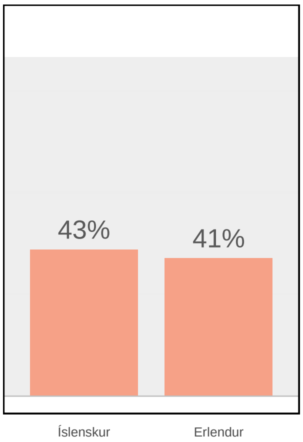

Svimi

Spurning: „*Á síðastliðnum 6 mánuðum, hversu oft hefur þú fundið fyrir svima?*“
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Hér um bil daglega*“ eða „*Oftar en einu sinni í viku*“

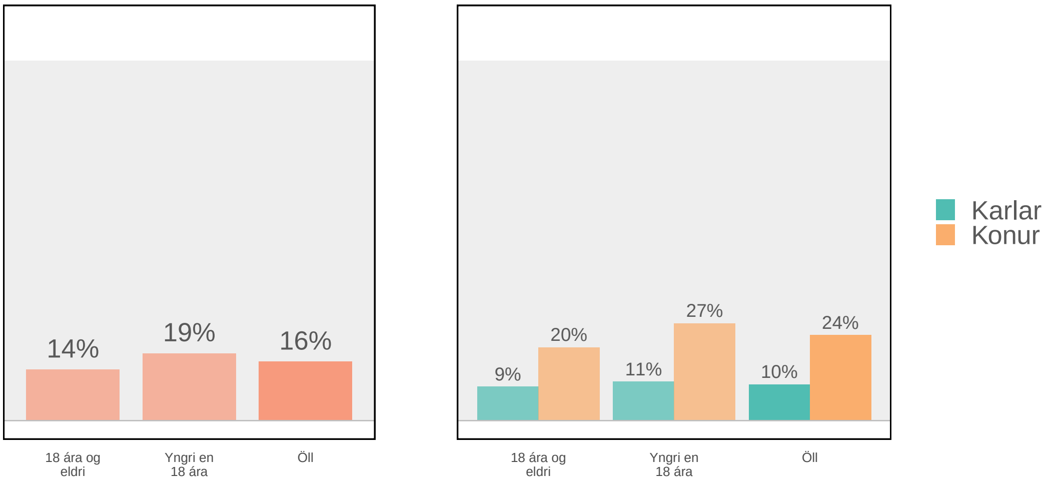

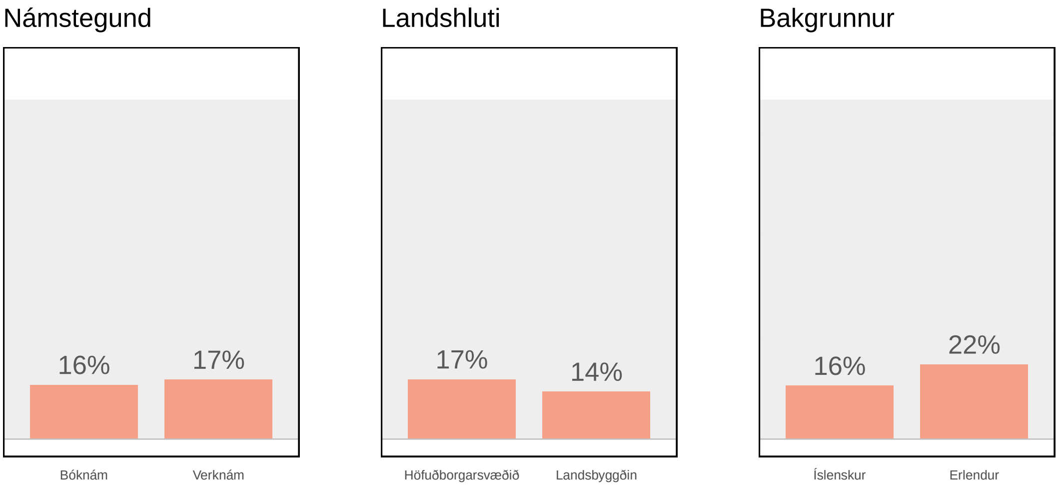

Einmanaleiki

Spurning: „*Síðastliðna 12 mánuði, hversu oft hefur þér fundist þú einmana?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Alltaf*“ eða „*Oft*“

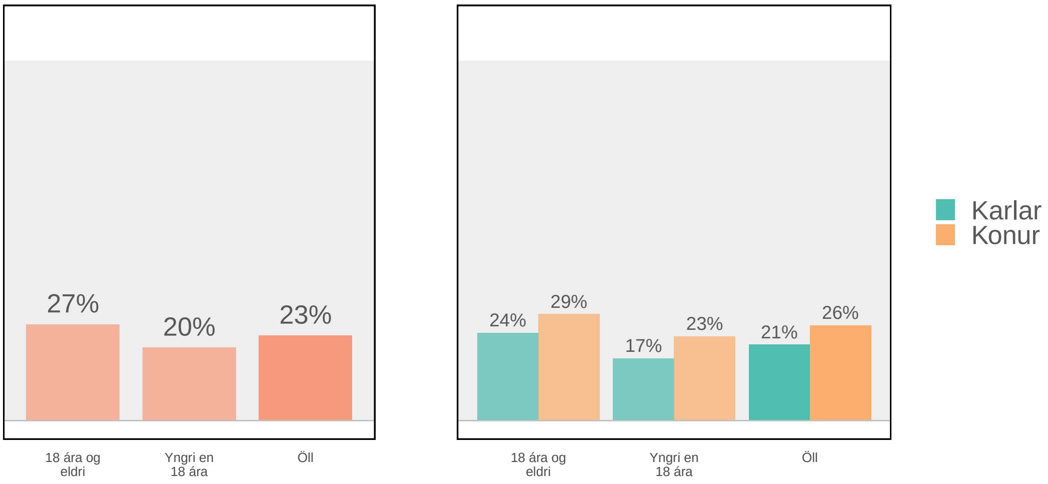

Námstegund

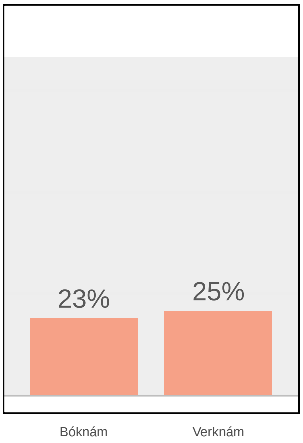

Landshluti

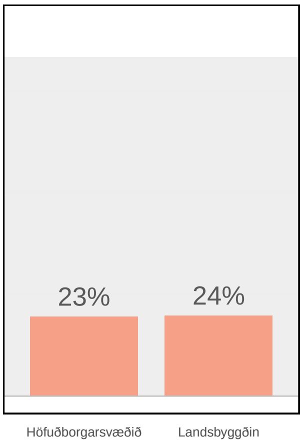

Bakgrunnur

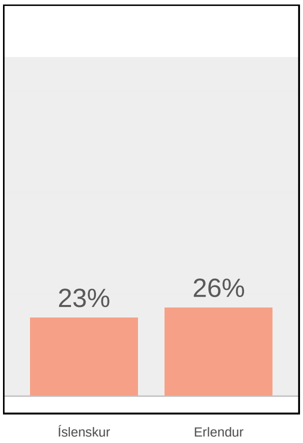

Slagsmál

Spurning: „*Síðastliðna 12 mánuði, hversu oft hefur þú lent í slagsmálum?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*1 sinni*“,„*2 sinnum*“,„*3 sinnum*“ eða „*4 sinnum eða oftar*“

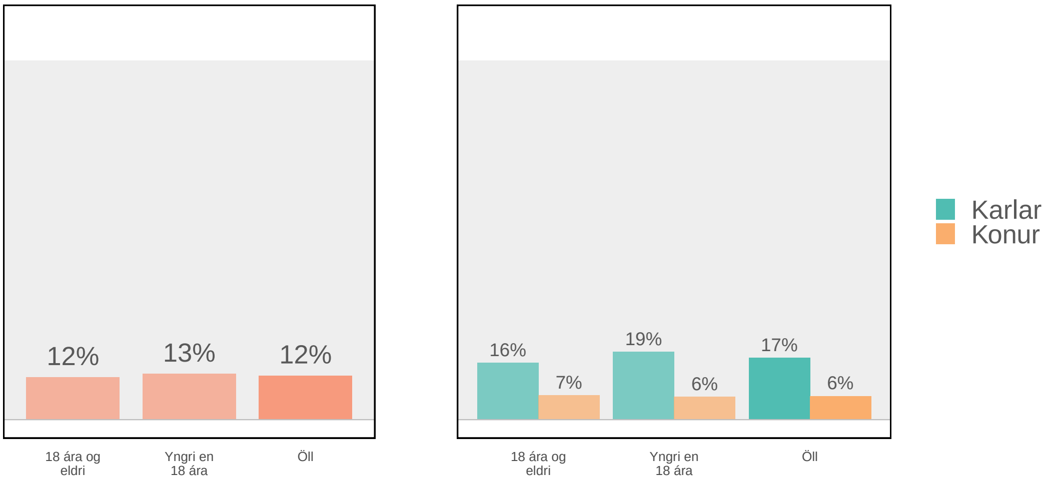

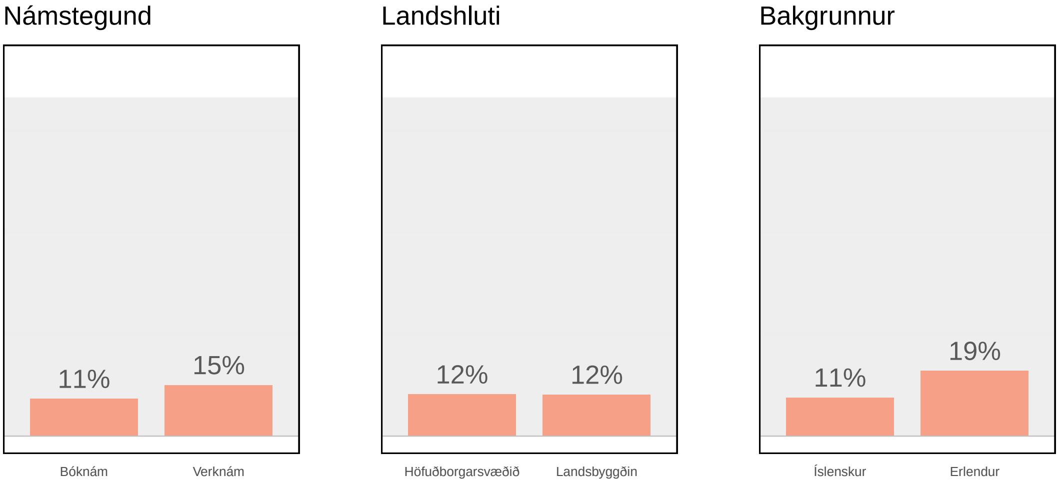

Einelti - þolandi

Formáli: „*Einstaklingur er sagður lagður í einelti þegar einn eða fleiri aðilar segja oft ótrúlega ljóta og óþægilega hluti við hann. Það er líka einelti þegar einstaklingi er strítt á særandi hátt eða hann skilinn viljandi útundan. Sá sem leggur annan í einelti hefur meira vald heldur en sá sem fyrir eineltinu verður. Það er ekki einelti þegar tveir svipað sterkir einstaklingar rífast eða slást.*“

Spurning: „*Hversu oft hefur þú verið lögð/lagður í einelti í skólanum undanfarna tvo mánuði?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*2 eða 3 sinnum í mánuði*“, „*Um það bil einu sinni í viku*“ eða „*Nokkrum sinnum í viku*“.

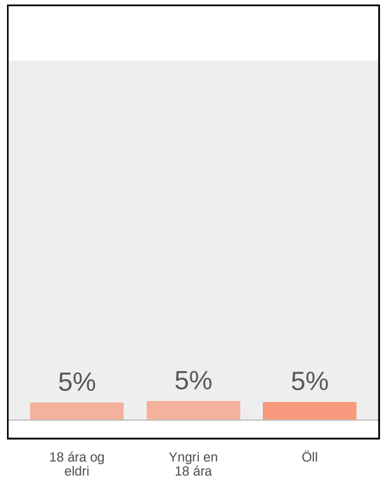

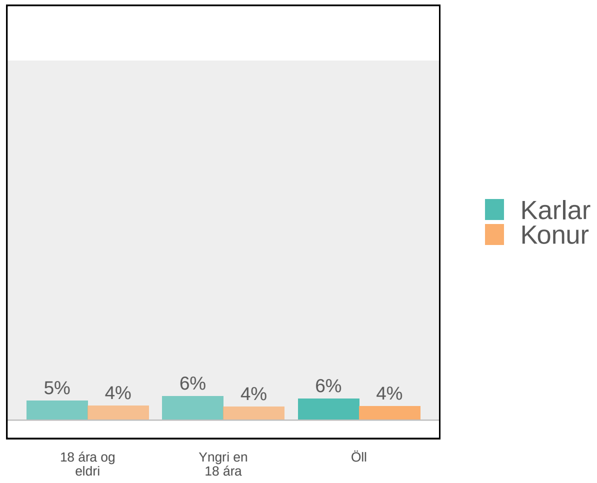

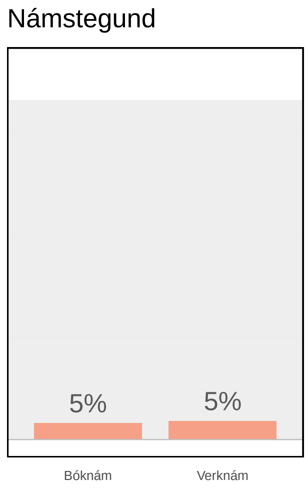

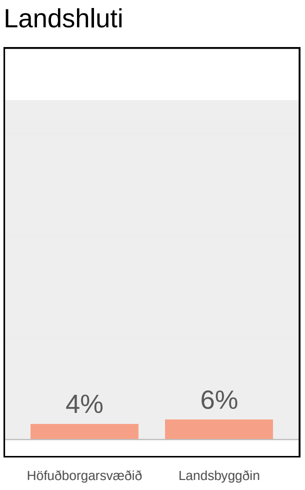

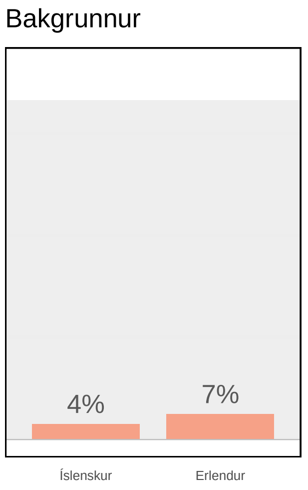

Sígarettureykingar

Spurning: „*Hversu marga daga (ef nokkra) hefur þú reykt sígarettur síðustu 30 daga?*“ eða „*Hefur þú reykt sígarettur einhvern tímann síðustu 30 daga?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*1-2 daga*“, „*3-5 daga*“, „*6-9 daga*“, „*10-19 daga*“, „*20-29 daga*“ eða „*30 daga*“ við fyrri útgáfu eða svarmöguleikann „*Já*“ við seinni útgáfu.

Hver svarandi fékk bara aðra útgáfu spurningarinnar. Hvort formið birtist réðst af handahófi. Sjá skýringar í kaflanum „Framkvæmd og þátttakendur“

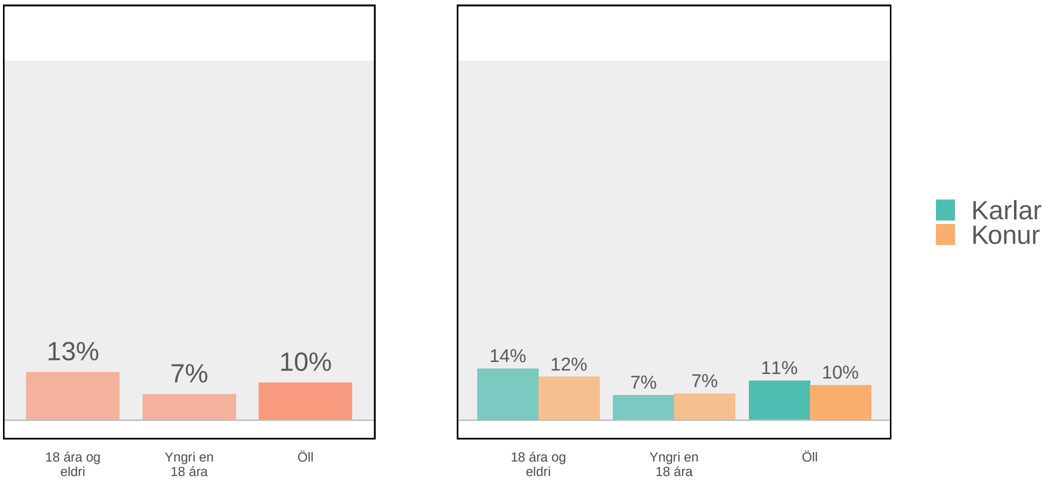

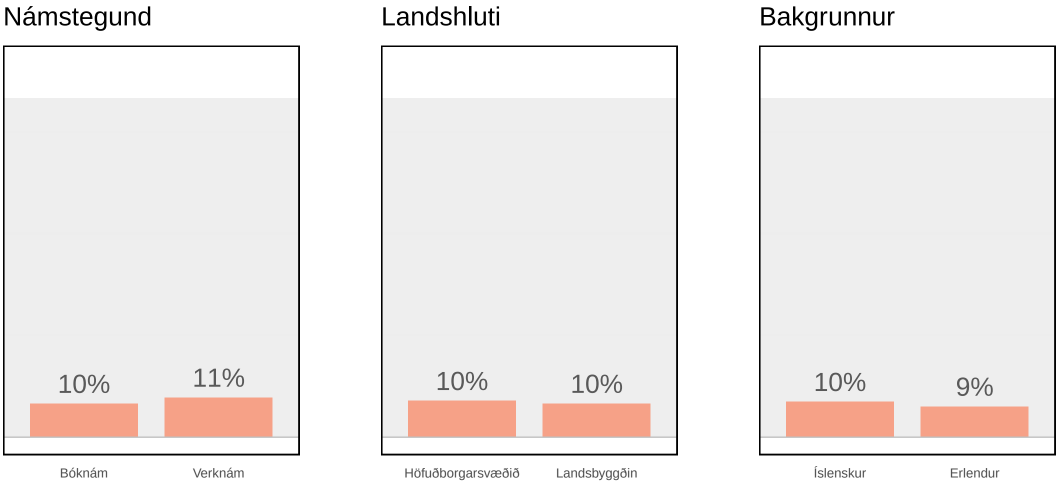

Nikótínpúðar

Spurning: „*Hversu marga daga (ef nokkra) hefur þú notað nikótínpúða síðustu 30 daga?*“ eða „*Hefur þú notað nikótínpúða síðustu 30 daga?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*1-2 daga*“, „*3-5 daga*“, „*6-9 daga*“, „*10-19 daga*“, „*20-29 daga*“ eða „*30 daga*“ við fyrri útgáfu eða svarmöguleikann „*Já*“ við seinni útgáfu.

Hver svarandi fékk bara aðra útgáfu spurningarinnar. Hvort formið birtist réðst af handahófi. Sjá skýringar í kaflanum „Framkvæmd og þátttakendur“

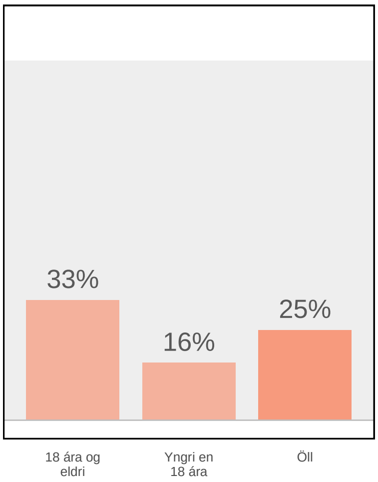

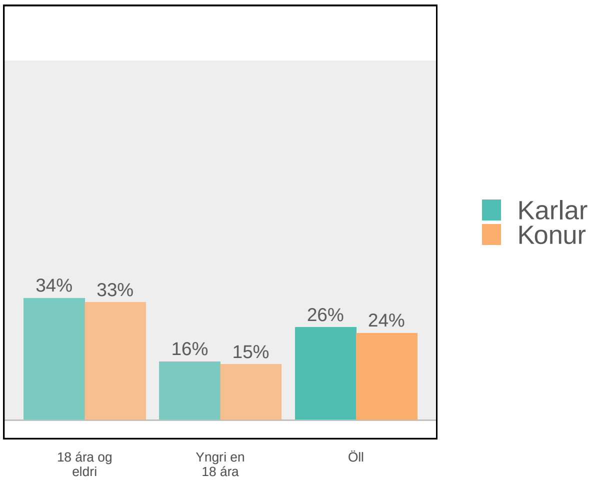

Námstegund

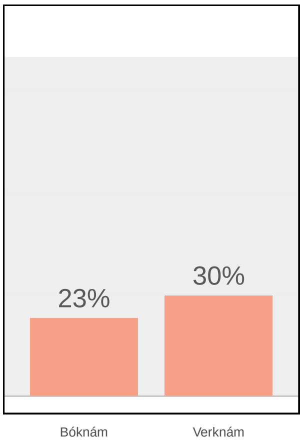

Landshluti

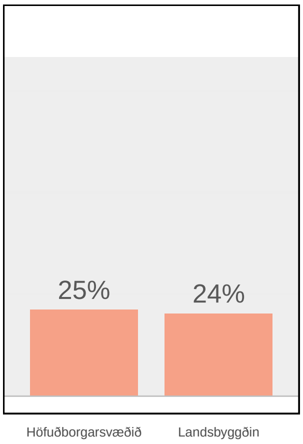

Bakgrunnur

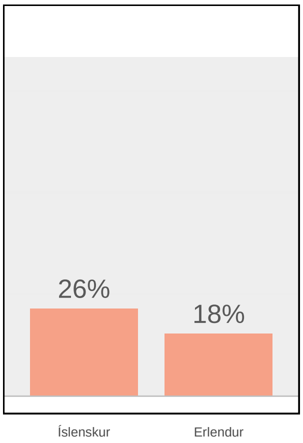

Rafrettur

Spurning: „*Hefur þú notað rafrettu (veip) síðustu 30 daga? Ekki er átt við „hitnar en brennur ekki“ vörur (eins og IQOS, GlO eða TEEPS)?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*Já*“

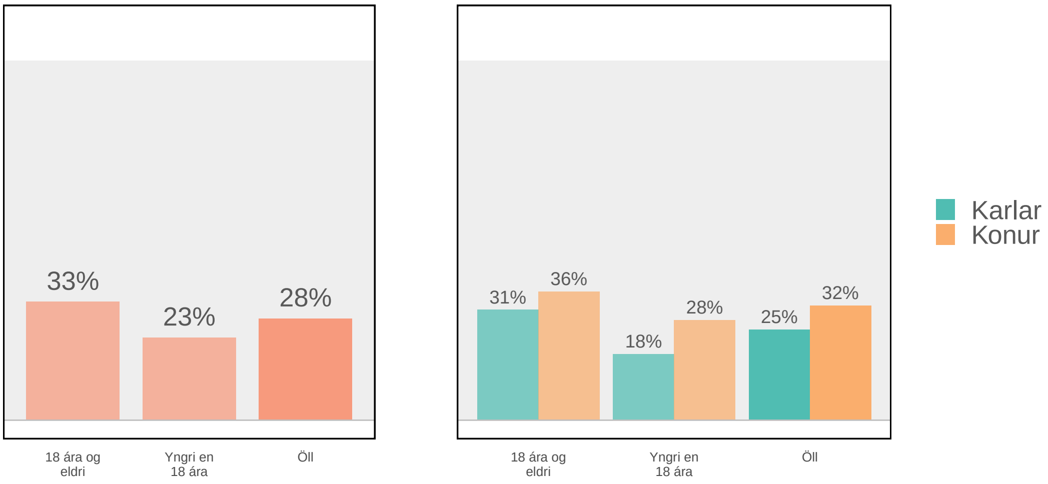

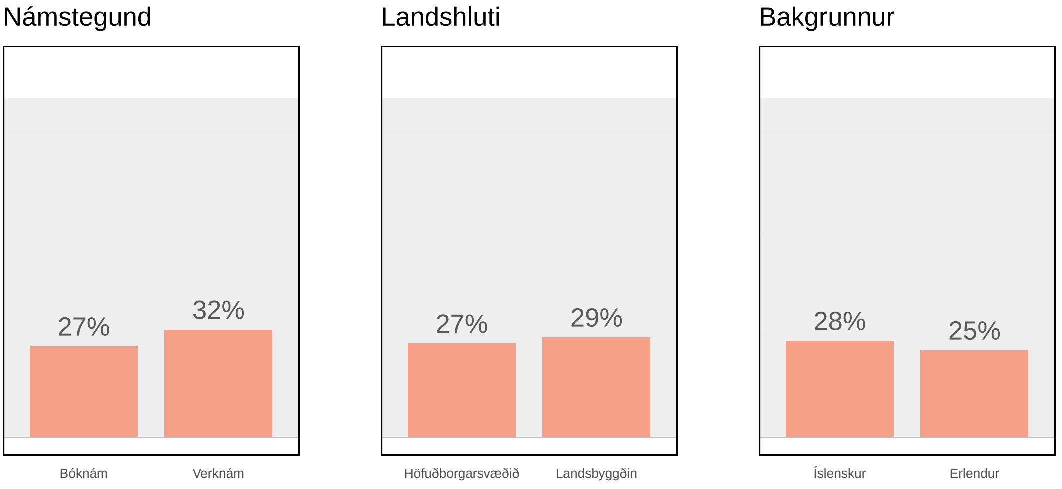

Áfengisnotkun

Spurning: „*Hversu marga daga (ef nokkra) hefur þú drukkið áfengi síðustu 30 daga?*“ eða „*Hefur þú drukkið áfengi einhvern tímann síðustu 30 daga?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*1-2 daga*“, „*3-5 daga*“, „*6-9 daga*“, „*10-19 daga*“, „*20-29 daga*“ eða „*30 daga*“ við fyrri útgáfu eða svarmöguleikann „*Já*“ við seinni útgáfu.

Hver svarandi fékk bara aðra útgáfu spurningarinnar. Hvort formið birtist réðst af handahófi. Sjá skýringar í kaflanum „Framkvæmd og þátttakendur“

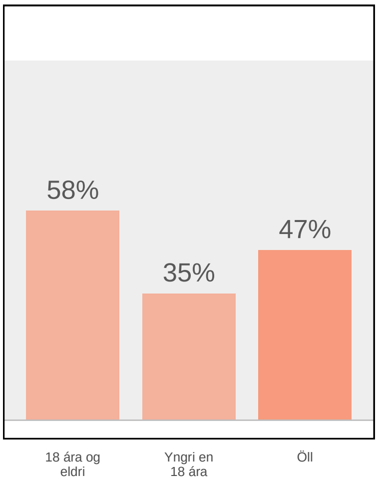

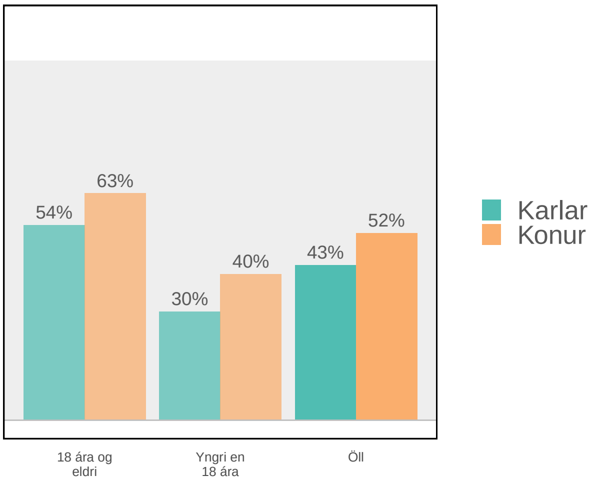

Námstegund

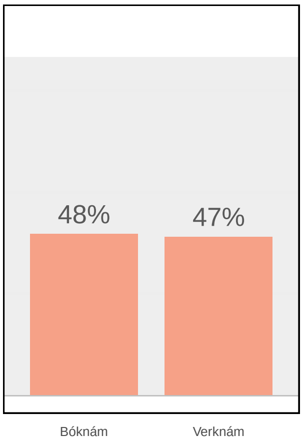

Landshluti

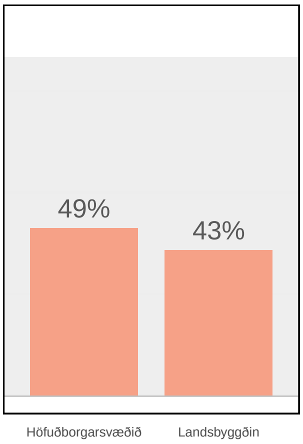

Bakgrunnur

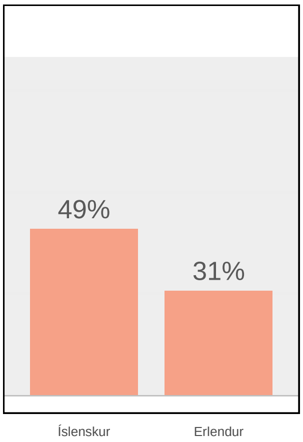

Ölvun

Spurning: „*Hefur þú einhvern tímann síðustu 30 daga drukkið svo mikið áfengi að þú varðst blindfull/ur*“ eða „*Hefur þú einhvern tímann drukkið svo mikið áfengi að þú varðst blindfull/ur á síðustu 30 dögum?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*1-2 daga*“, „*3-5 daga*“, „*6-9 daga*“, „*10-19 daga*“, „*20-29 daga*“ eða „*30 daga*“ við fyrri útgáfu eða svarmöguleikann „*Já*“ við seinni útgáfu.

Hver svarandi fékk bara aðra útgáfu spurningarinnar. Hvort formið birtist réðst af handahófi. Sjá skýringar í kaflanum „Framkvæmd og þátttakendur“

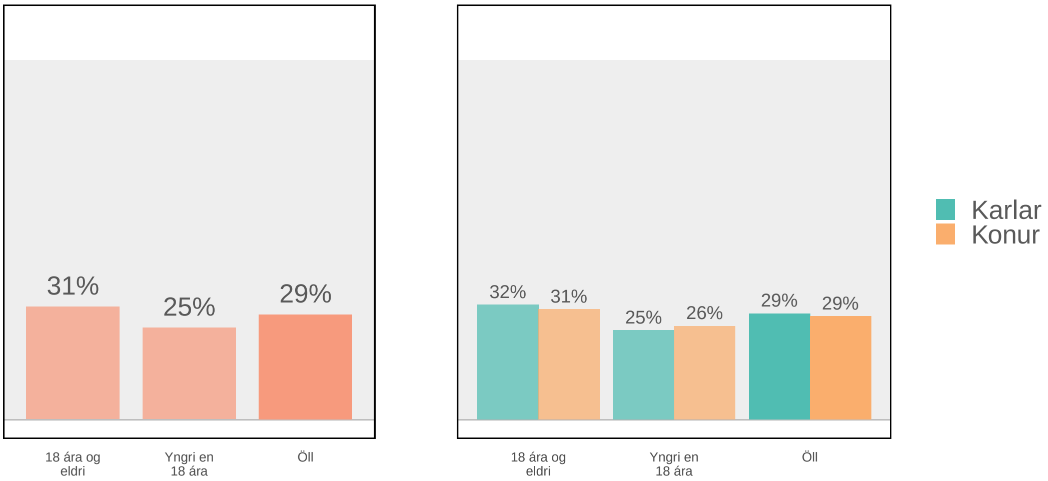

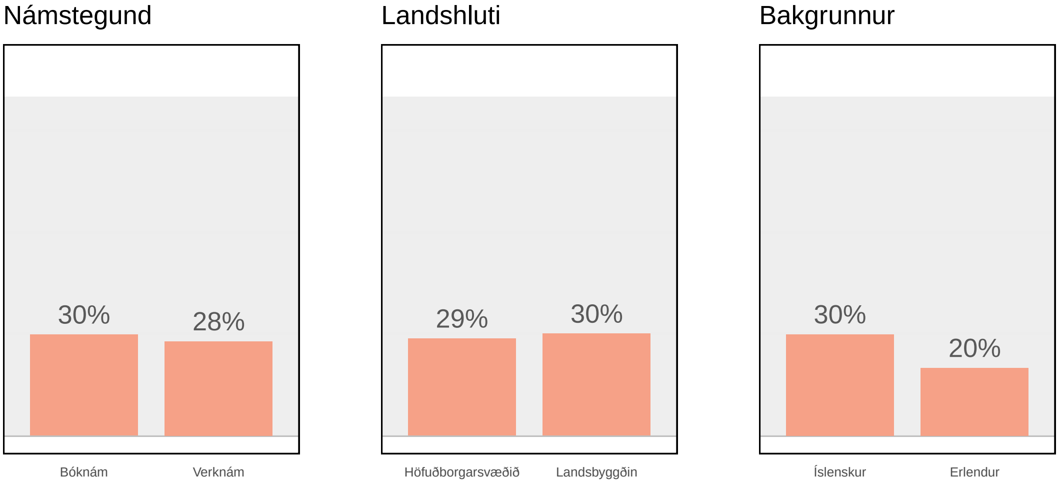

Kannabisneysla

Spurning: „*Hversu marga daga (ef nokkra) hefur þú notað kannabisefni (hass eða marijúana) síðustu 30 daga*“ eða „*Hefur þú notað kannabisefni (hass eða marijúana) síðustu 30 daga?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*1-2 daga*“, „*3-5 daga*“, „*6-9 daga*“, „*10-19 daga*“, „*20-29 daga*“ eða „*30 daga*“ við fyrri útgáfu eða svarmöguleikann „*Já*“ við seinni útgáfu.

Hver svarandi fékk bara aðra útgáfu spurningarinnar. Hvort formið birtist réðst af handahófi. Sjá skýringar í kaflanum „Framkvæmd og þátttakendur“

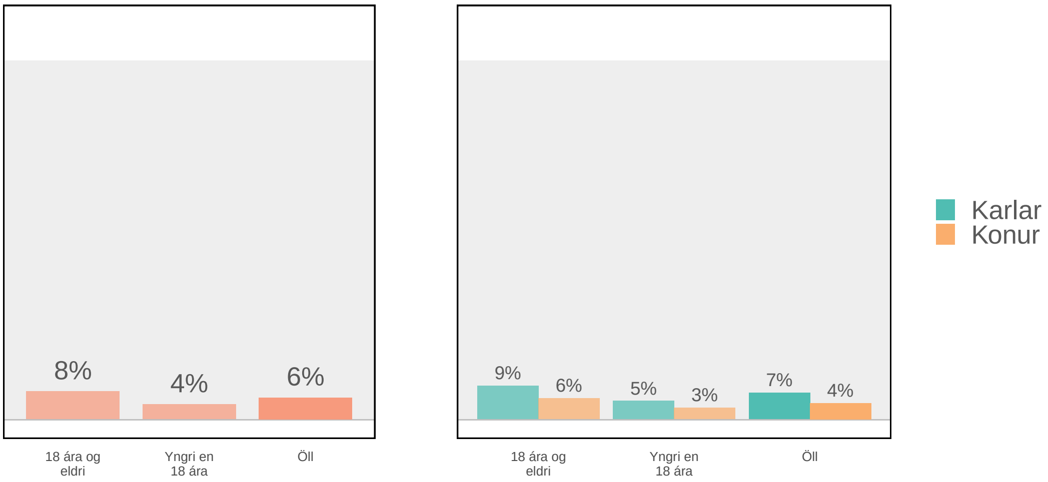

Námstegund

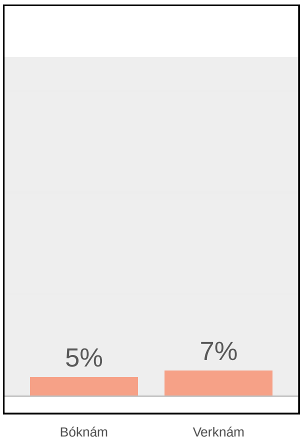

Landshluti

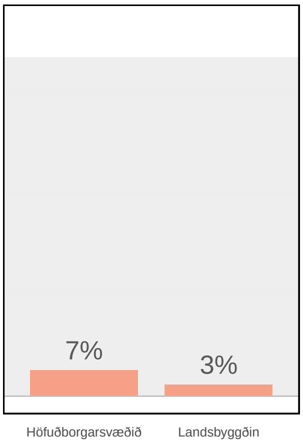

Bakgrunnur

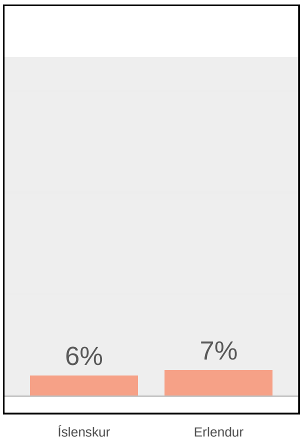

Kókaín

Spurning: „*Hefur þú prófað kókaín?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*Já*“.

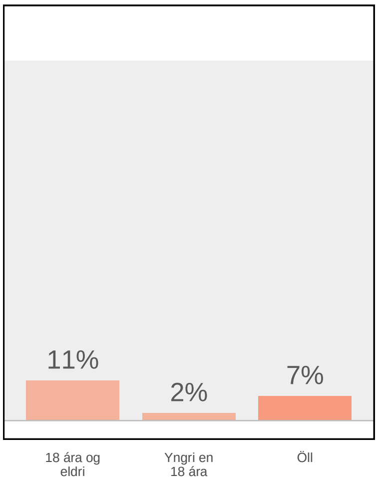

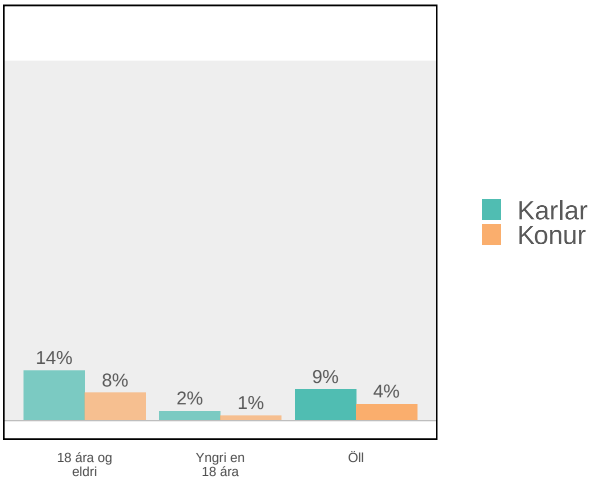

Amfetamín

Spurning: „*Hefur þú prófað amfetamín?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*Já*“.

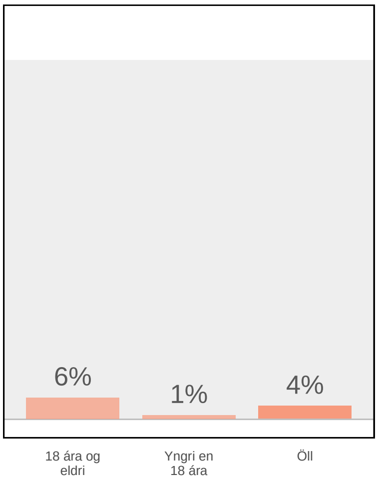

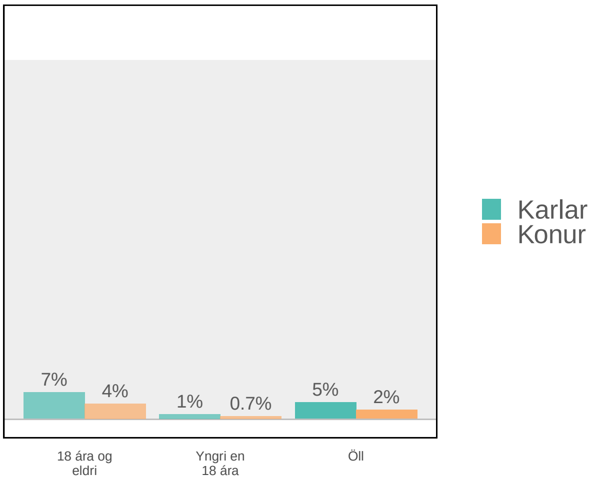

Róandi lyf til að komast í vímu

Spurning: „*Hefur þú prófað róandi lyf til að komast í vímu?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*Já*“.

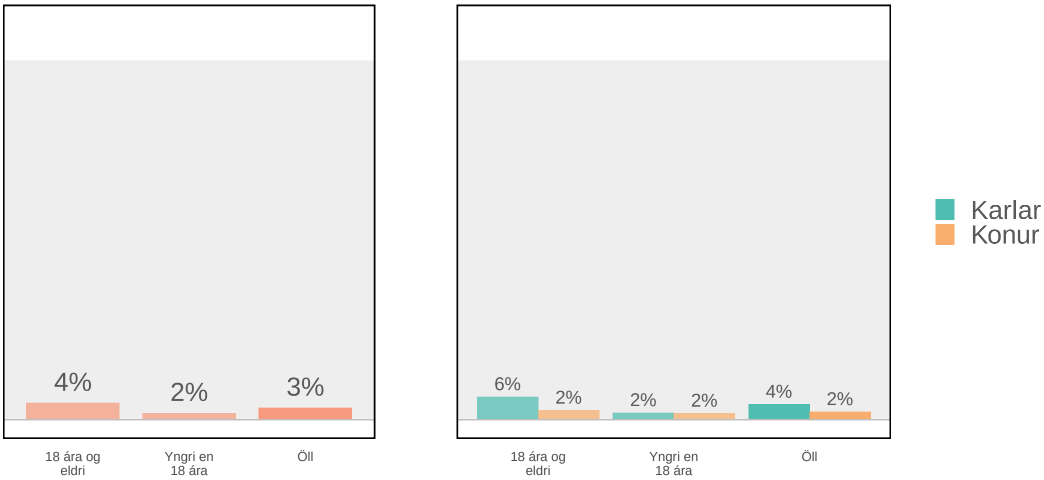

Verkjalyf til að komast í vímu

Spurning: „*Hefur þú prófað verkjalyf til að komast í vímu?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*Já*“.

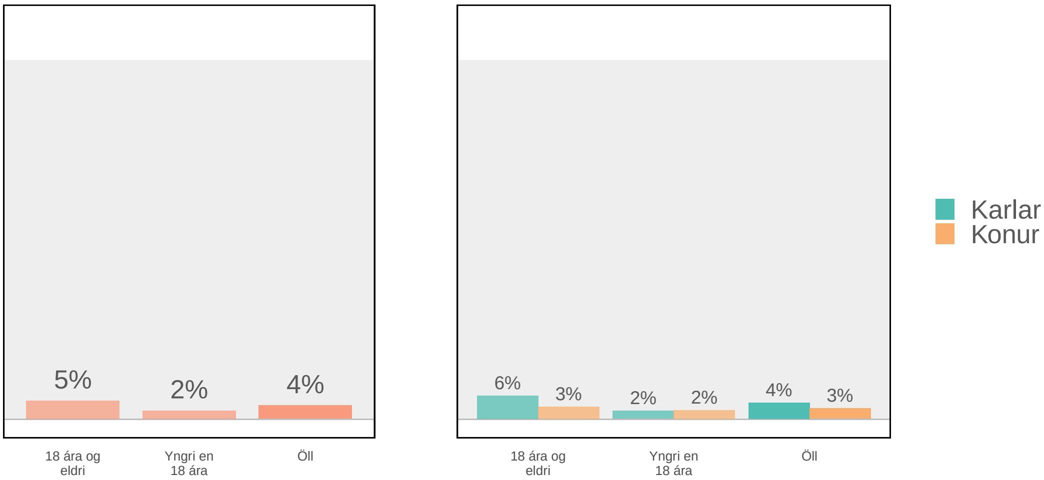

Önnur vímuefni

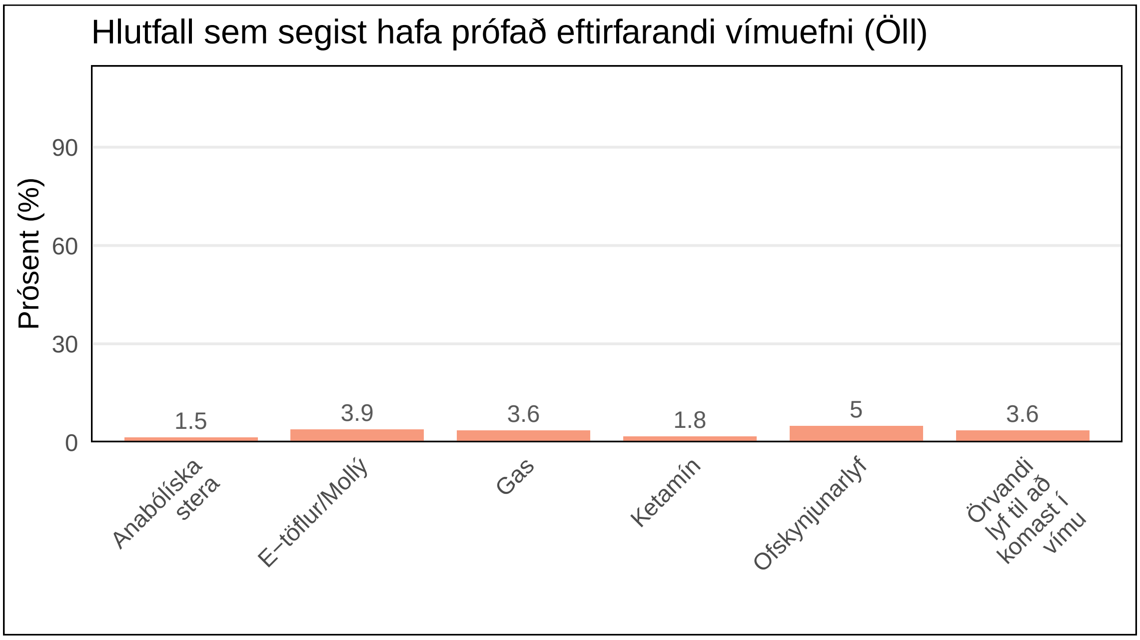

Orðið fyrir árás

Spurning: „*Síðastliðna 12 mánuði, hversu oft hefur þú lent í því að einhver hefur ráðist á þig eða lamið þig?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*1 sinni*“,„*2 sinnum*“,„*3 sinnum*“ eða „*4 sinnum eða oftar*“

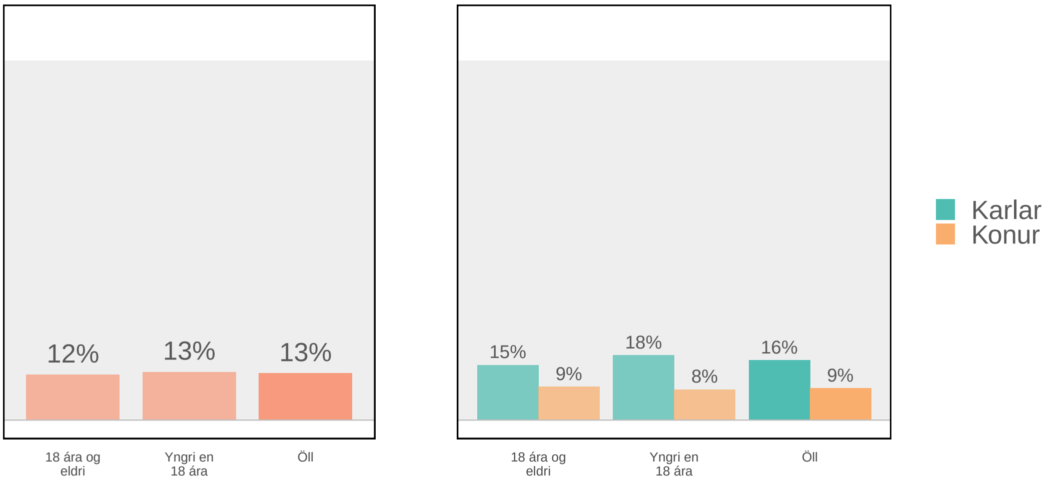

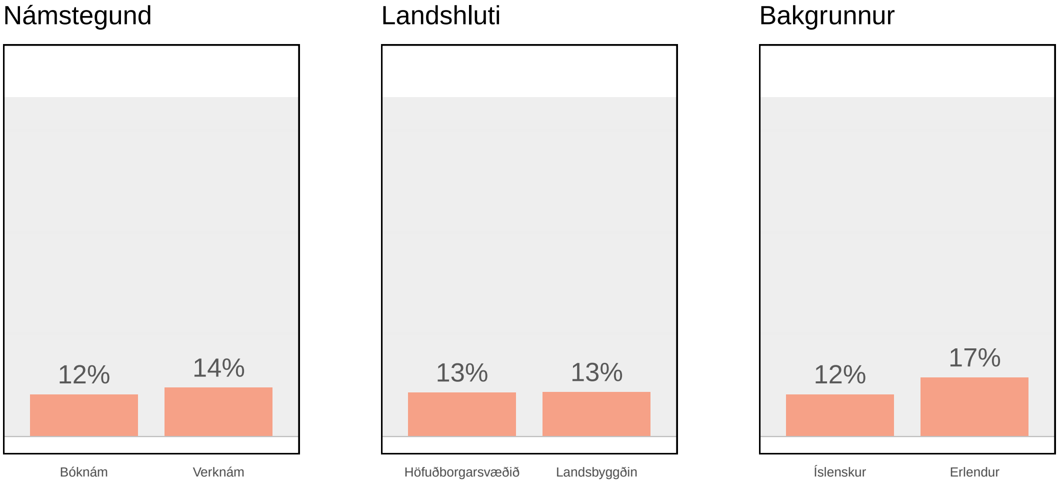

Lent í slagsmálum

Spurning: „*Síðastliðna 12 mánuði, hversu oft hefur þú lent í slagsmálum?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*1 sinni*“,„*2 sinnum*“,„*3 sinnum*“ eða „*4 sinnum eða oftar*“

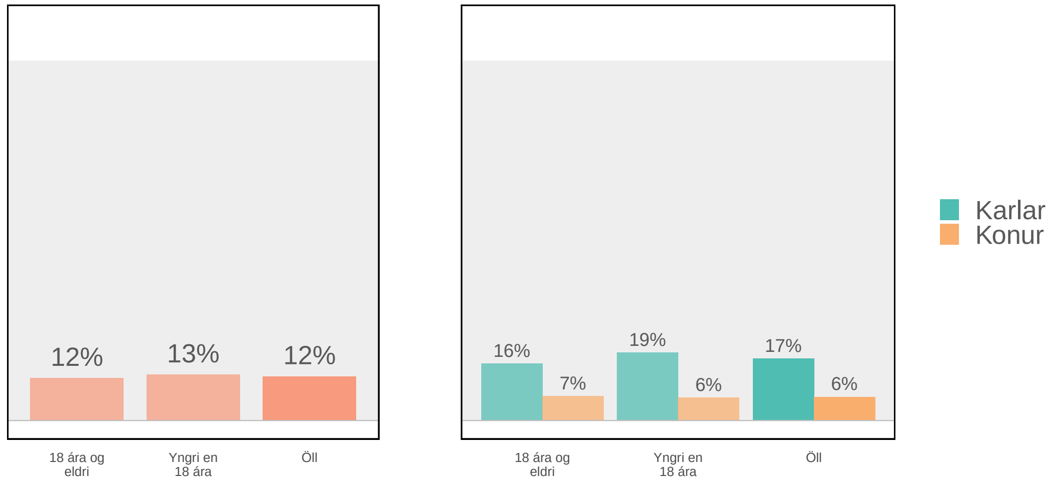

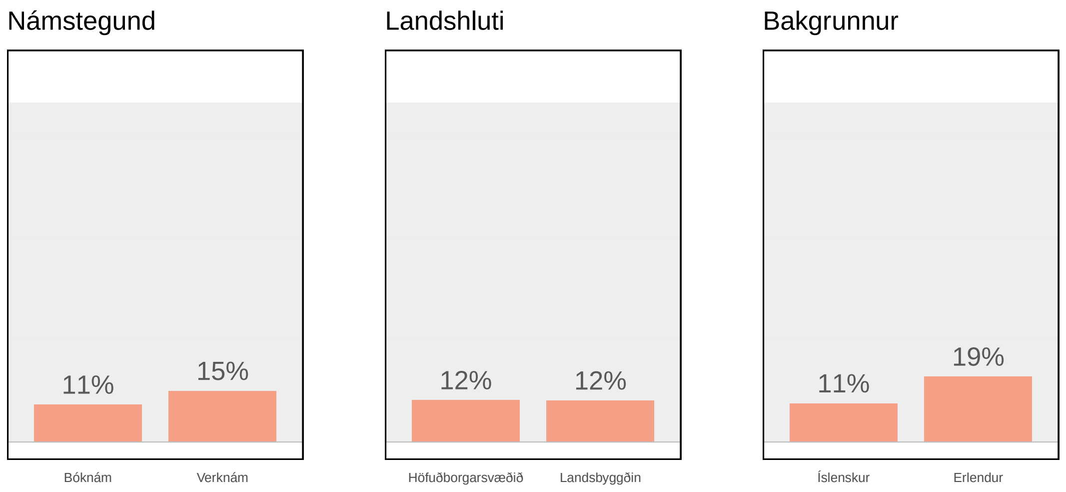

Óumbeðin klámfengin skilaboð

Spurning: „*Hefur þú einhvern tímann um ævina fengið óumbeðin klámfengin skilaboð?*“ Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*Já*“

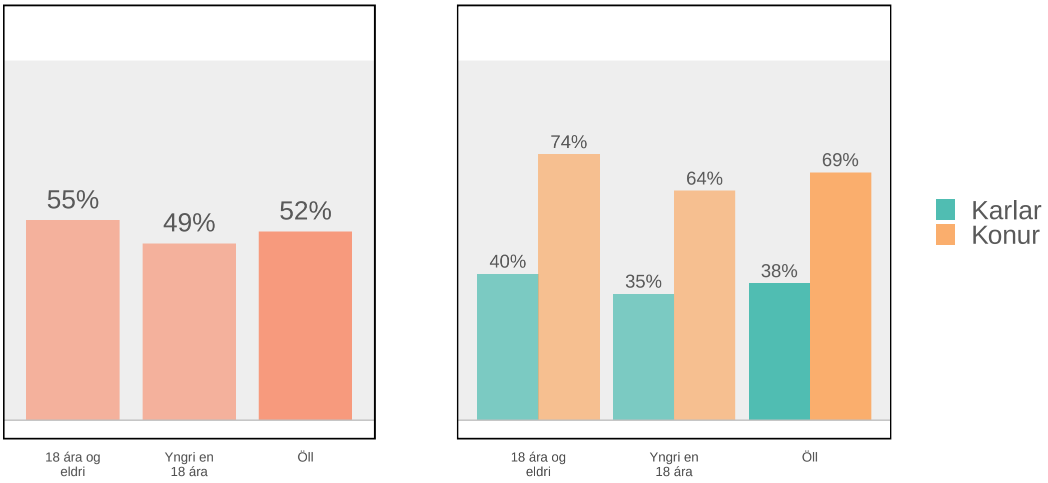

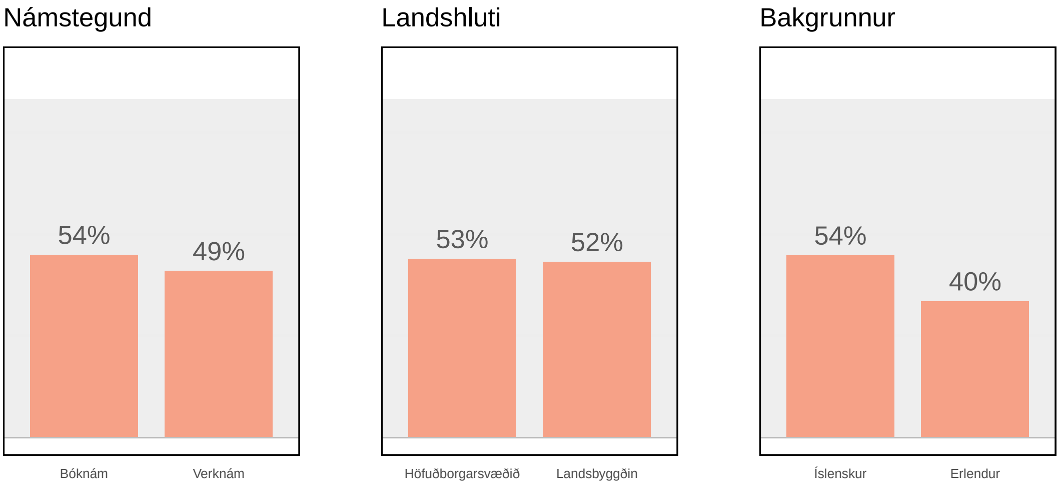

Orðið fyrir káfi

Spurning: „*Hefur einhver snert þig eða káfað á þér á kynferðislegan hátt gegn þínum vilja um ævina*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Einu sinni eða tvisvar*“ eða „*Oftar en tvisvar*“

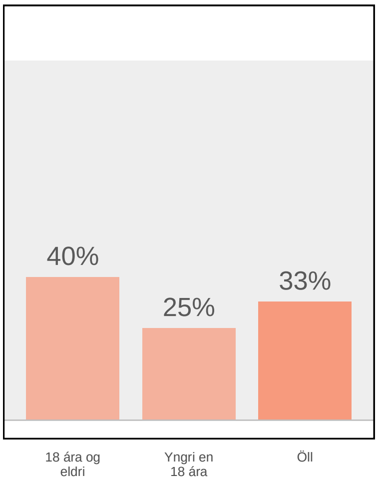

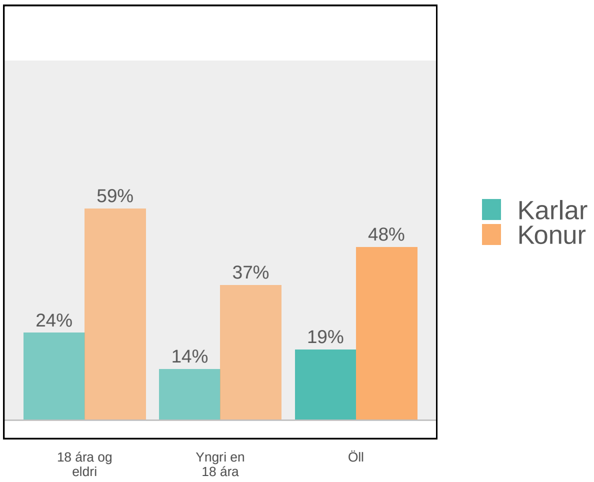

Námstegund

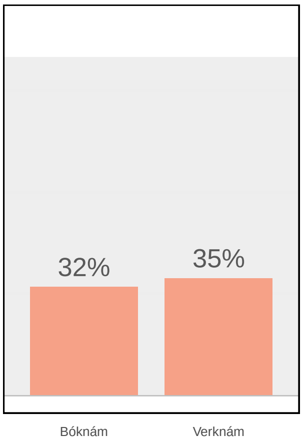

Landshluti

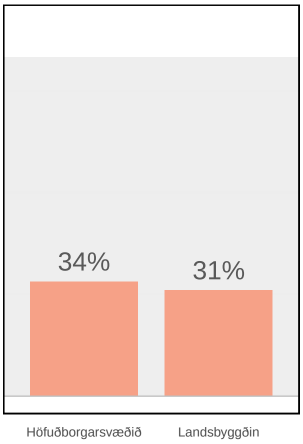

Bakgrunnur

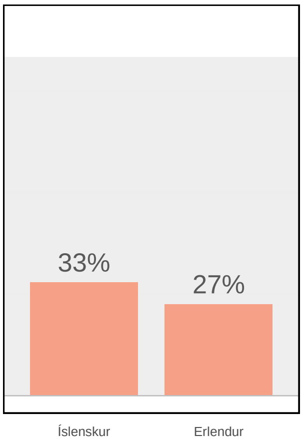

Orðið fyrir nauðgunartilraun

Spurning: „*Hefur einhver reynt, án þess að takast það, að hafa munnmök eða samfarir við þig gegn þínum vilja einhvern tímann um ævina?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Einu sinni eða tvisvar*“ eða „*Oftar en tvisvar*“

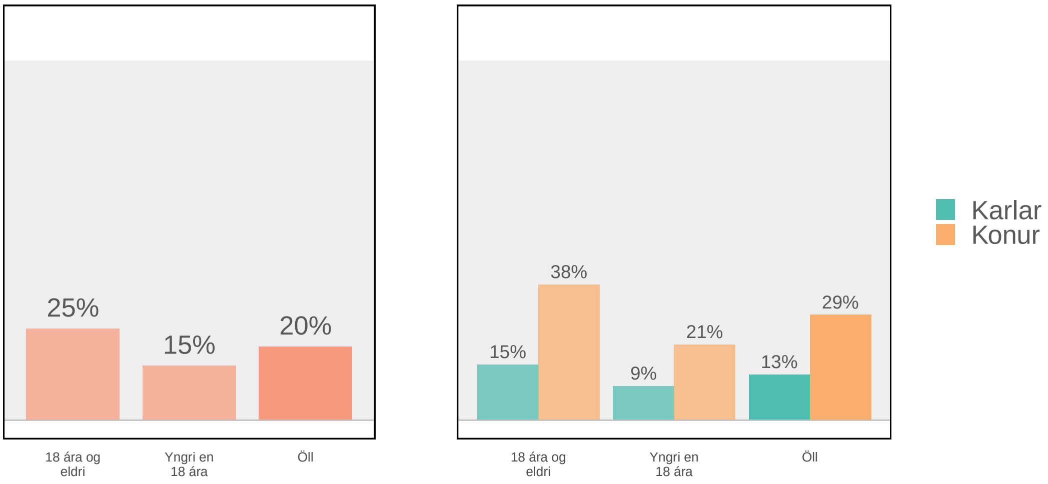

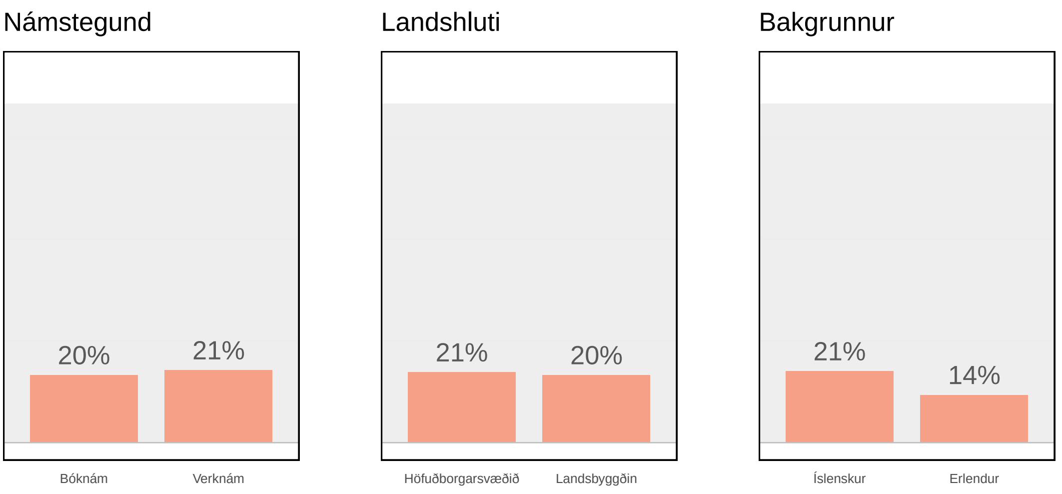

Orðið fyrir nauðgun

Spurning: „*Hefur einhver haft munnmök eða samfarir við þig gegn þínum vilja einhvern tímann um ævina?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Einu sinni eða tvisvar*“ eða „*Oftar en tvisvar*“

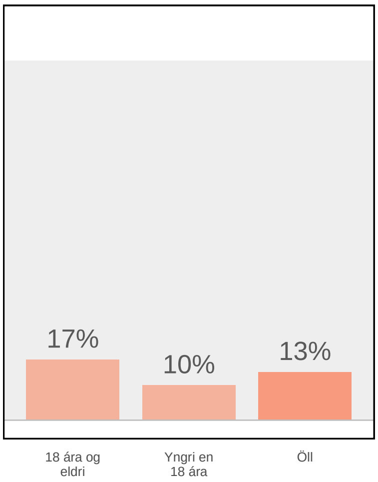

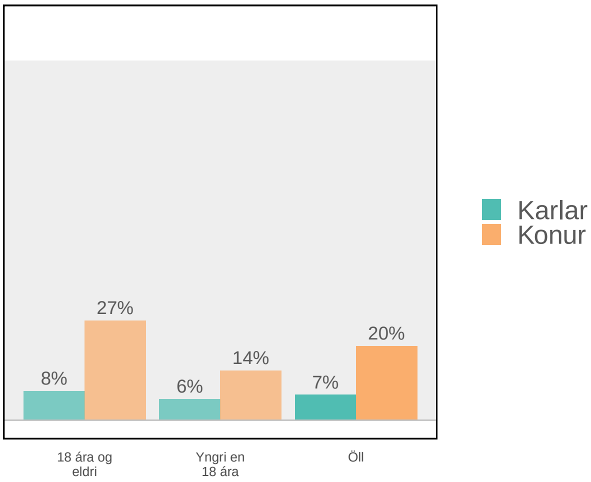

Námstegund

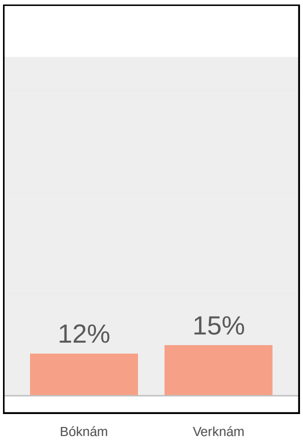

Landshluti

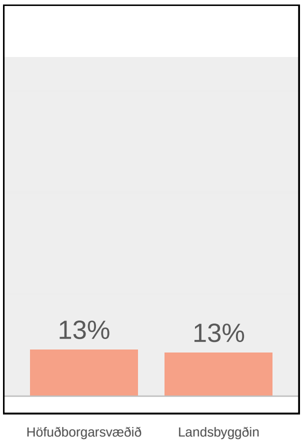

Bakgrunnur

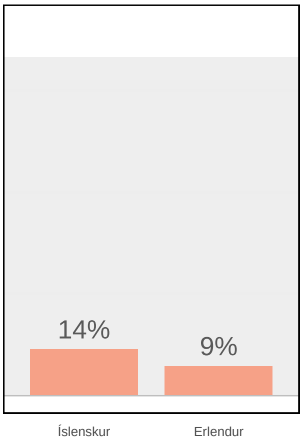

Sjálfsskaði

Spurning: *„Á síðastliðnum 12 mánuðum, hefur þú skaðað þig viljandi (t.d. með því að skera í, brenna eða klóra húð)?“*

Hlutfall sem velur svarmöguleikana *„Já, einu sinni“* eða *„Já, oft“*

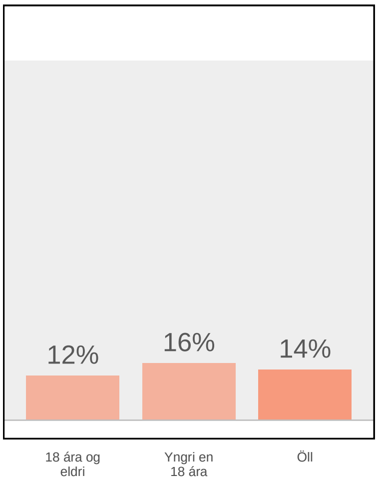

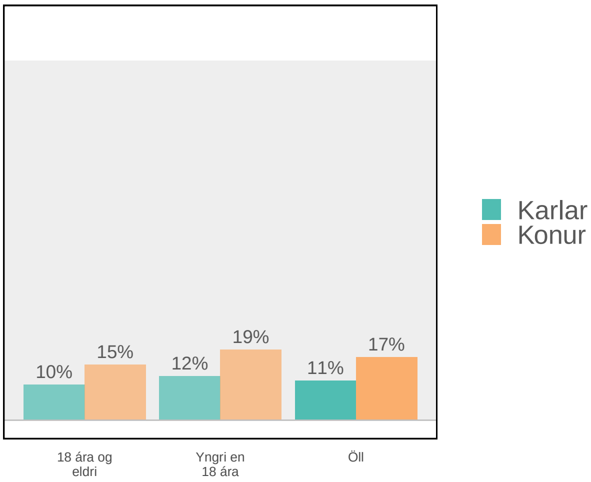

Námstegund

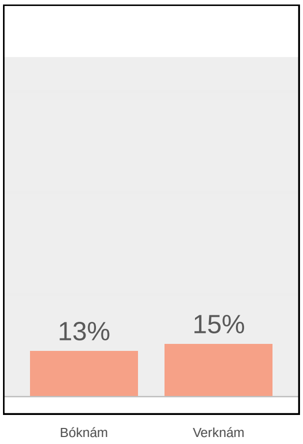

Landshluti

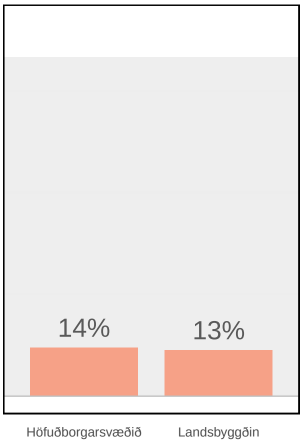

Bakgrunnur

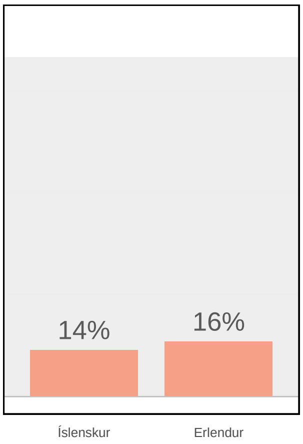

Sjálfsvígshugsanir

Spurning: „*Hefur þú fengið sjálfsvígshugsanir á síðastliðnum 12 mánuðum?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Já, einu sinni*“ eða „*Já, oft*“

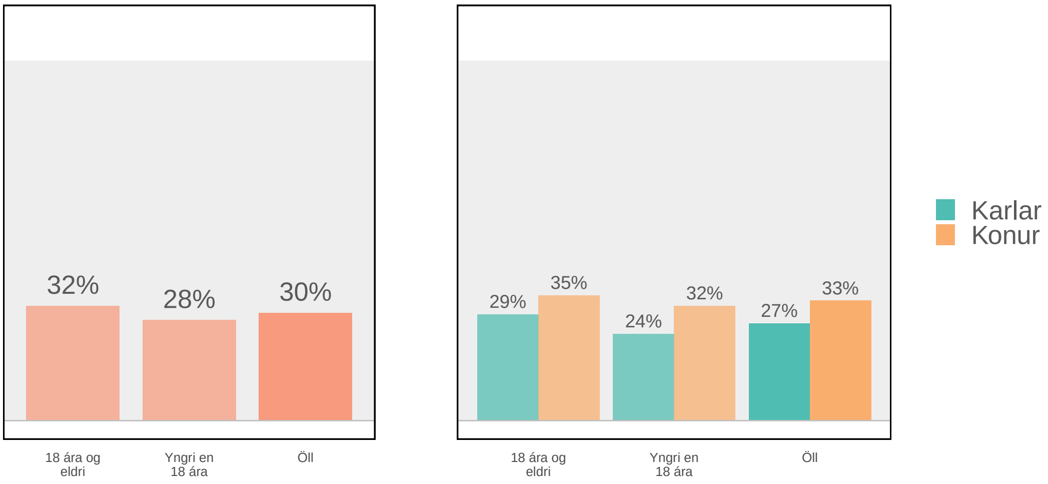

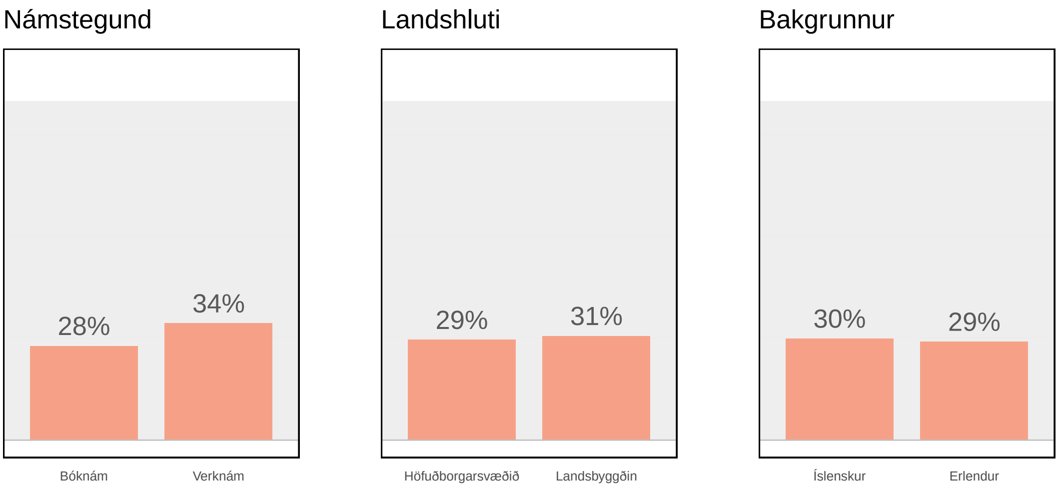

Félagslíf

Spurning: „*Hversu mikinn þátt tekur þú í félagslífi í skólanum?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*Mikinn*“

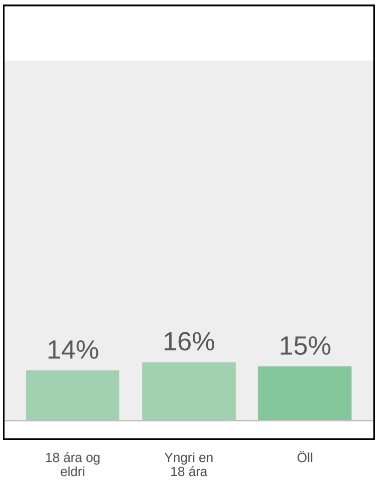

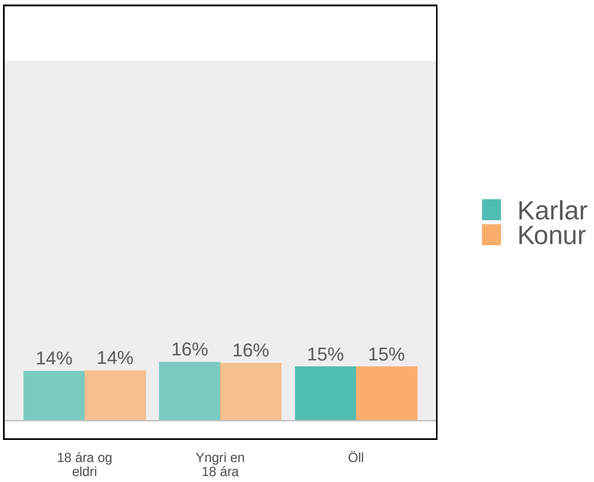

Námstegund

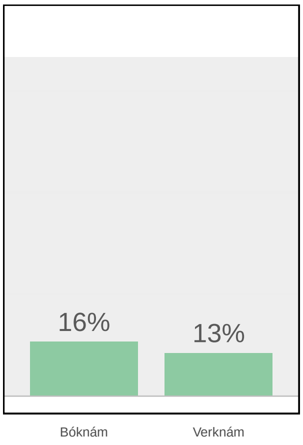

Landshluti

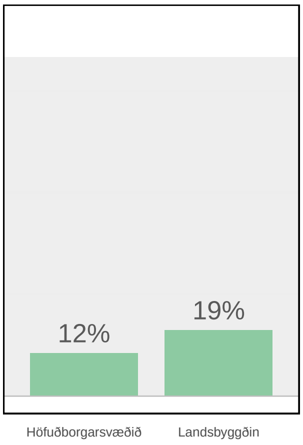

Bakgrunnur

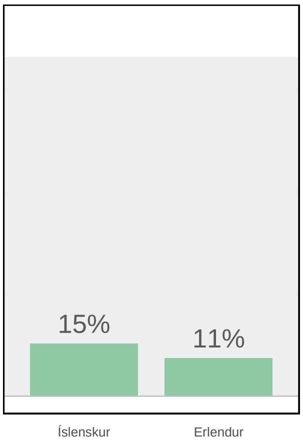

Hluti af tilteknum hóp

Spurning: „*Hversu sammála eða ósammála ertu eftirfarandi fullyrðingu? Mér finnst ég vera hluti af tilteknum hóp í skólanum, t.d. í gegnum bekk eða félagslíf*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Sammála*“ eða „*Mjög sammála*“

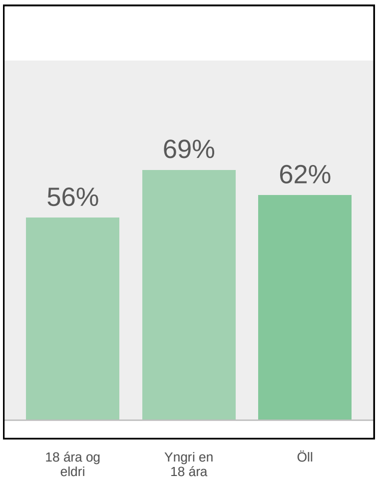

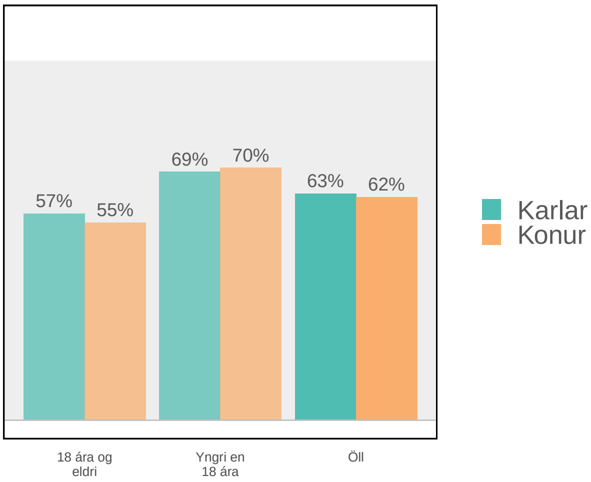

Námstegund

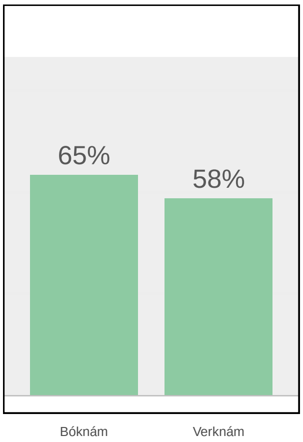

Landshluti

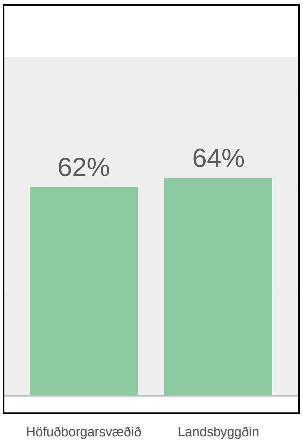

Bakgrunnur

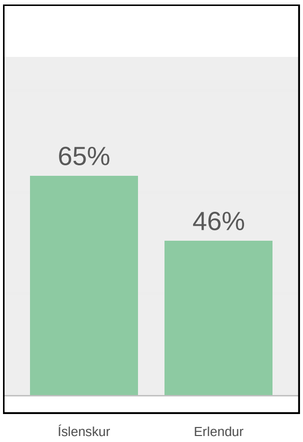

Vinátta

Spurning: „*Hversu auðvelt eða erfitt átt þú með að eignast nýja vini?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög auðvelt*“ eða „*Frekar auðvelt*“

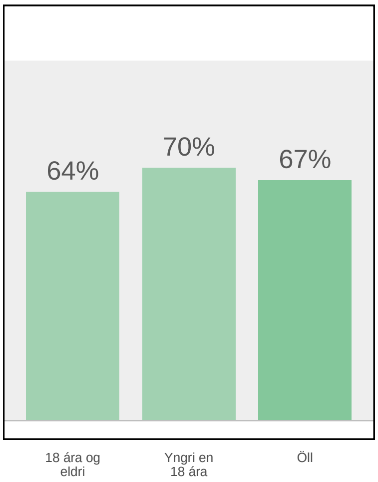

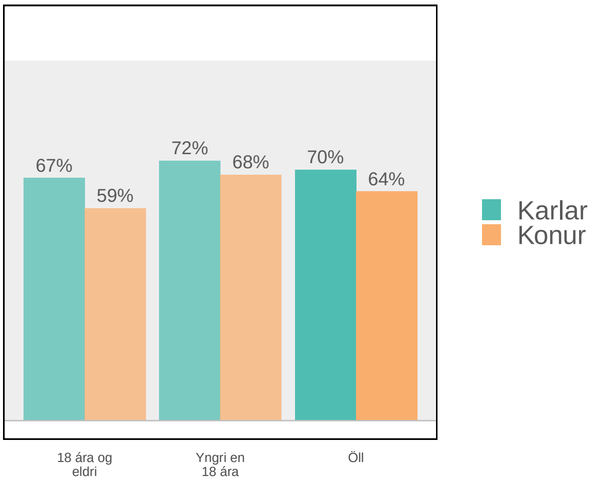

Námstegund

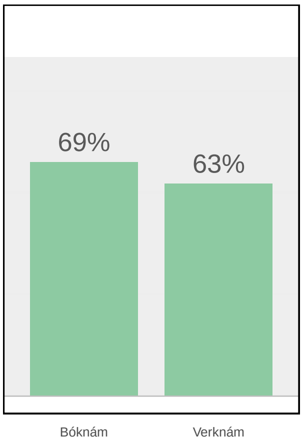

Landshluti

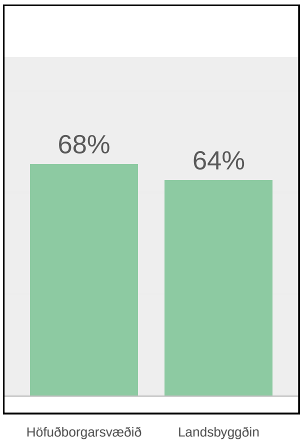

Bakgrunnur

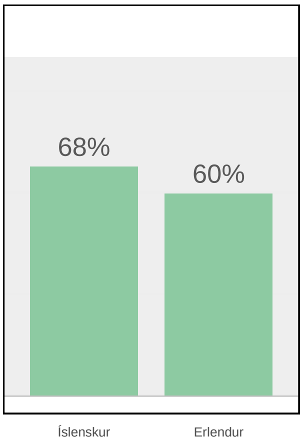

Eiga góða vini eða góðar vinkonur

Spurning: „*Hversu marga góða vini eða góðar vinkonur átt þú?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*1*“,„*2*“,„*3*“,„*4*“ eða „*Fleiri en fjóra/fjórar*“

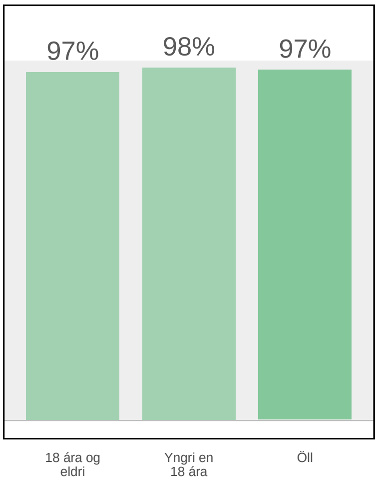

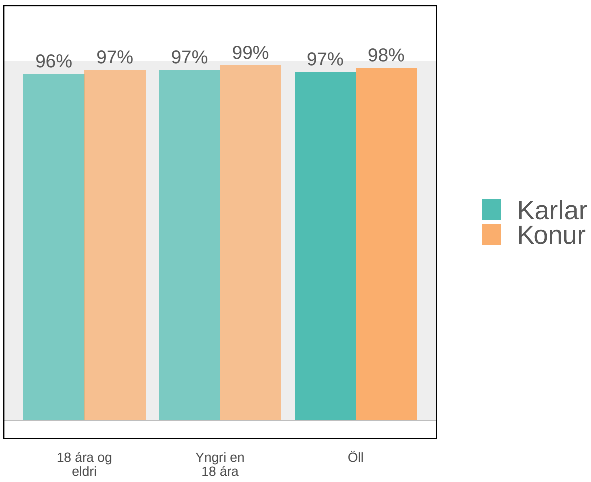

Námstegund

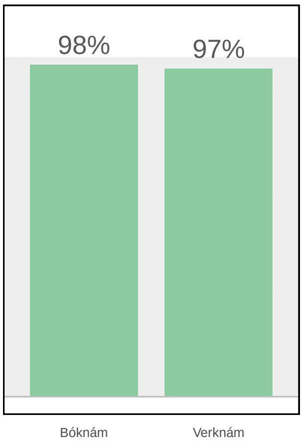

Landshluti

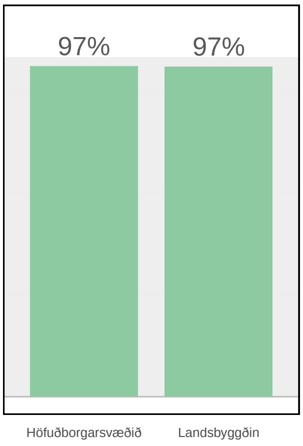

Bakgrunnur

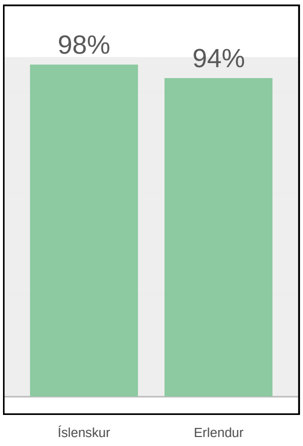

Vinna með skóla

Spurning: „*Ert þú í launaðri vinnu með skólanum?*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „*Já*“

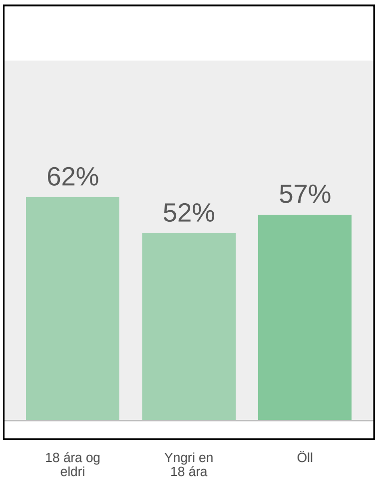

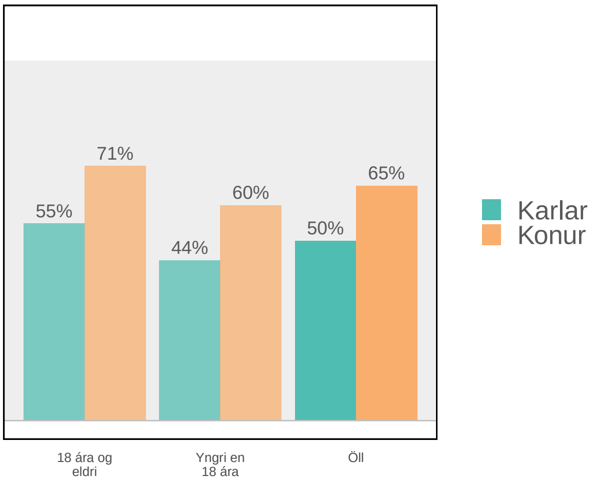

Námstegund

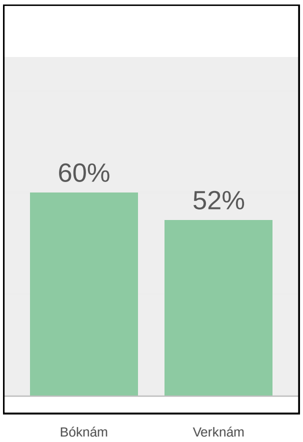

Landshluti

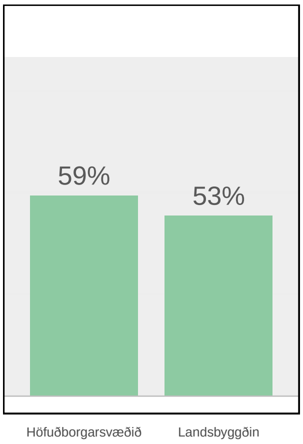

Bakgrunnur

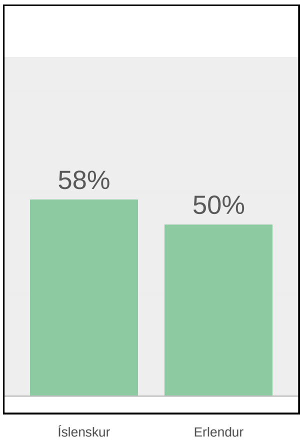

Fjölskyldulíf

Aðstoð við heimanám

Spurning: „*Getur einhver á heimilinu hjálpað þér með heimanám þegar þú þarft það?*“

Hlutfall sem hakar við: „*Já, alltaf*“ eða „*Já, oftast*“

Þeir svarendur sem segjast ekki fá heimavinnu eru ekki með í tölum

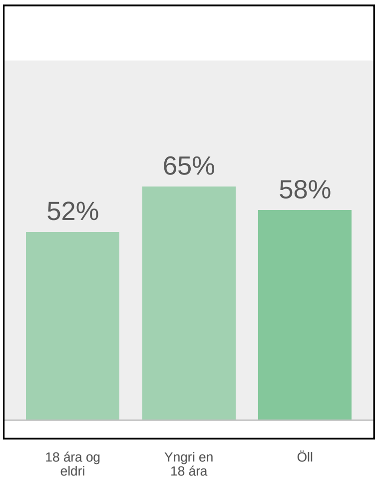

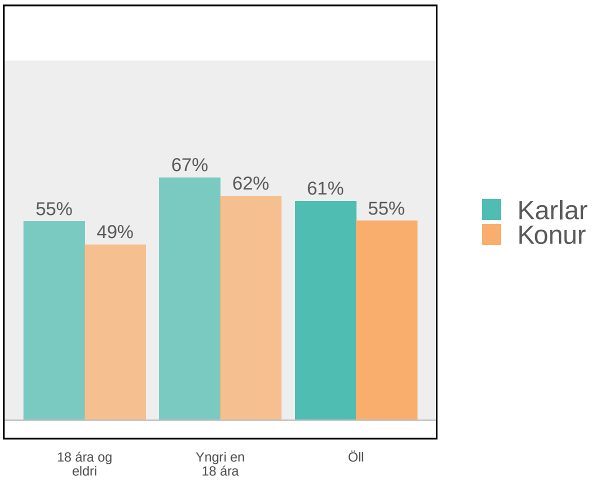

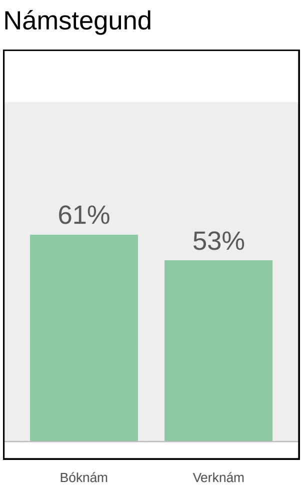

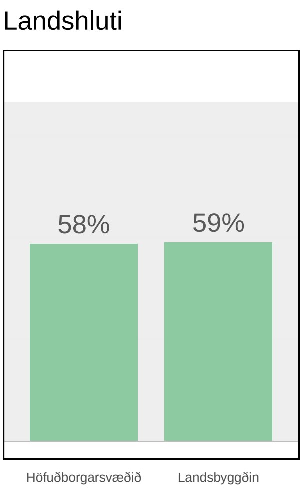

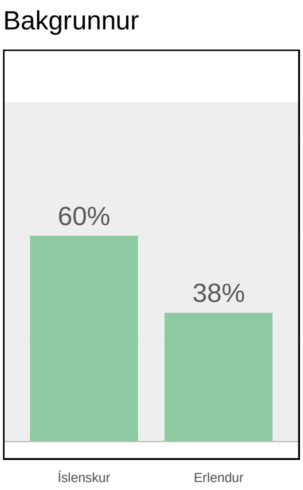

Stuðningur frá fjölskyldu

Spurning: „*Hversu sammála eða ósammála ert þú þessari staðhæfingu? Ég fæ þann tilfinningalega stuðning og hjálp sem ég þarf frá fjölskyldu minni*“

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Mjög sammála*“ eða „*Sammála*“

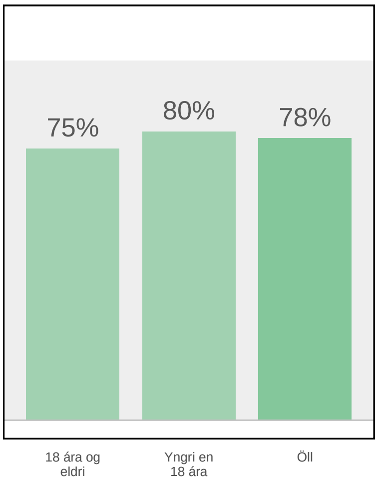

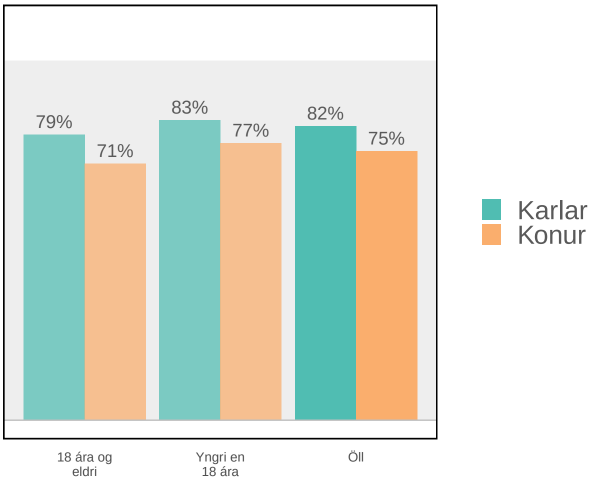

Námstegund

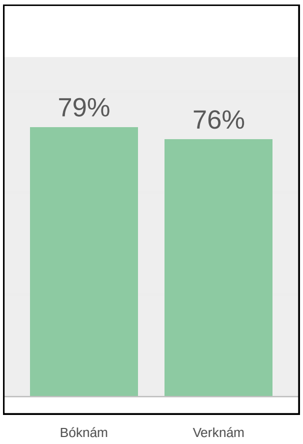

Landshluti

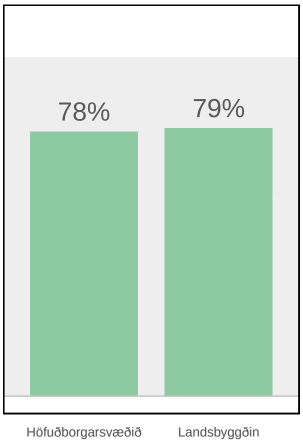

Bakgrunnur